GEMEENTE ENSCHEDE

BELEIDSNOTA BEWEGEN, SPELEN EN SPORTEN

SAMEN SPELEN, SAMEN SPORTEN

DECEMBER 2024

ENSCHEDE

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 4

1. INLEIDING 5

2. SPELEN IN EEN UITDAGENDE OPENBARE RUIMTE 9

2.1 Beleid 10
2.2 Beleidskaders en normen 17
2.3 Beleid in cijfers 38

3. SPORTEN 42

3.1 Waar staan we nu? 43
3.2 Sportstimulering 44
3.3 Vaardig in bewegen 45
3.4 Vitale sport- en beweegaanbieders 46
3.5 Sport bereikbaar voor iedereen 48
3.6 Veilig sportklimaat 49
3.7 Ondernemende sportaanbieders 50
3.8 Talentontwikkeling en topsport 51
3.9 Breedtesportevenementen 55
3.10 Sportaccommodaties 56

4. FINANCIËLE VERTALING 61

4.1 Spelen en uitdagende openbare ruimte 61
4.2 Sport 62

5. UITVOERINGSAGENDA 2025-2028 67

VOORWOORD

Een gezonde geest in een gezond en vitaal lichaam. Als we dat nu eens waar zouden kunnen maken voor al onze inwoners! Als je op straat, de sportparken of in de sportscholen kijkt, lijkt dat heel goed te gaan. Steeds meer mensen zijn zich bewust van het belang van een gezonde leefstijl. En tóch ligt hier een enorme uitdaging. Dat heeft allerlei oorzaken. We zien toename van overgewicht, we zien dat de bevolking vergrijst, we zien dat het verenigingsverband verzwakt en het voor verenigingen steeds moeilijker is vrijwilligers te vinden. We zien kinderen meer op de PlayStation dan in de speeltuin of op het trapveldje. We gaan daarom spannende en uitdagende speelplekken maken voor kinderen.

Dit document heet niet 'sportnota' maar 'bewegen, spelen en sporten'. We hadden het ook beweegnota kunnen noemen. Want dat is waar het om gaat, dat bewegen een tweede natuur wordt. Het moet net zo'n vanzelfsprekend onderdeel van je dagritme zijn als opstaan en eten. Hoe jonger dat begint hoe beter. Want dan wordt bewegen en sportdeelname deel van jezelf.

Maar ook: hoe langer je doorgaat, hoe beter. Opvallend daarbij is de positieve invloed van de e-bike. Geweldig om te zien hoeveel ouderen daardoor tóch op pad gaan en genieten van onze prachtige natuur. Daarom ook steeds meer aandacht voor routenetwerken. Ook al gaat het dan misschien meer om recreëren dan sporten: ook dát is bewegen! Aan de andere kant van het beweeg-spectrum staat de topsport. De competitie. De beste willen zijn. En dat betekent ook talenten vinden, stimuleren en ontwikkelen. Zodat zij op hun beurt weer anderen kunnen betrekken en enthousiasmeren.

Dat moet je bovendien niet alleen stimuleren en organiseren; je moet het ook faciliteren. Met voorzieningen die daar bij passen. Ook daar gaan we de komende jaren enorm stappen zetten. Denk aan het nieuwe zwembad, aan de multifunctionele sportaccommodaties of aan de topsportcampus op Diekman-West.

We doen dat niet alleen. Sterker: er zijn weinig thema's waarin zóveel partijen samenkomen als op het thema bewegen, spleen en sporten. Deze nota is dan ook gebaseerd op een intensief participatieproces met meer dan 1500 betrokkenen! Net als bij sporten is ook de realisatie van deze nota teamwork, maar uiteindelijk gaat het om het resultaat!

Wethouder van den Berg

Wethouder Teutelink

SAMENVATTING

1. INLEIDING

In Enschede staan we, net als in de rest van Nederland, voor grote uitdagingen op het gebied van gezondheid. We worden met zijn allen steeds ongezonder en dit vraagt meer en meer van de maatschappij. De gemeente Enschede gaat met deze uitdagingen aan de slag op basis van het Beleidskader Gezond Enschede dat op 10 juni 2024 vastgesteld. In dit kader is afgesproken dat we gezond leven makkelijker maken. Een belangrijk onderdeel van gezond leven is voldoende bewegen. Bewegen draagt bij aan fysieke en mentale gezondheid en biedt een kans om mensen te ontmoeten. Daarom ligt hier voor u de nota Bewegen, Spelen, Sporten.

In deze nota maken we onderscheid tussen drie categorieën: Bewegen, Spelen en Sporten. In elk van deze drie categorieën spelen ontwikkelingen en uitdagingen. Onder bewegen verstaan we in deze nota fysieke inspanning in het dagelijks leven. Denk hierbij aan lopen of fietsen naar werk of school, of de trap nemen in plaats van de lift. Maar vooral ook het ongeorganiseerd sporten en bewegen in de buitenruimte zoals wandelen, hardlopen en fietsen. Allemaal gezonde en leuke activiteiten waar je van ontspant! Het stimuleren van bewegen vraagt om een openbare ruimte waarin het aantrekkelijk is om te bewegen met voldoende voorzieningen.

Met spelen bedoelen we in deze nota het georganiseerd of ongeorganiseerd spelen in de buitenruimte. Denk hierbij aan speelplekken en trapveldjes, maar ook groene gebieden om lekker in te ravotten. Spelen is leuk en leerzaam en buitenspelen is ook nog eens hartstikke gezond. We richten ons hierin voornamelijk op kinderen, maar spelen door volwassenen juichen we van harte toe. Het beleid op spelen stamt uit 2002.

Behoeftes rondom spelen veranderen. In deze nota besteden we daarom aandacht aan hoe we in de toekomst met speelplekken willen omgaan. Hoe zien we het speellandschap van Enschede?

Onder sporten verstaan we in deze nota het georganiseerde sporten. Dus sporten via verenigingen of andere sportaanbieders. Sporten bij verenigingen biedt naast lichamelijke activiteit een prachtige plek om mensen te ontmoeten en sociaal netwerk op te bouwen. Daarnaast is sporten ook gewoon leuk! Zo staan we in Enschede voor elkaar klaar.
Ook op het gebied van sporten zijn veel ontwikkelingen. Zo besteden we aandacht aan wat we doen om sporten te stimuleren. Zo beschrijven we in deze nota wat we nu al doen om verenigingen te ondersteunen en wat we willen gaan doen om verenigingen een plek voor iedereen te maken.

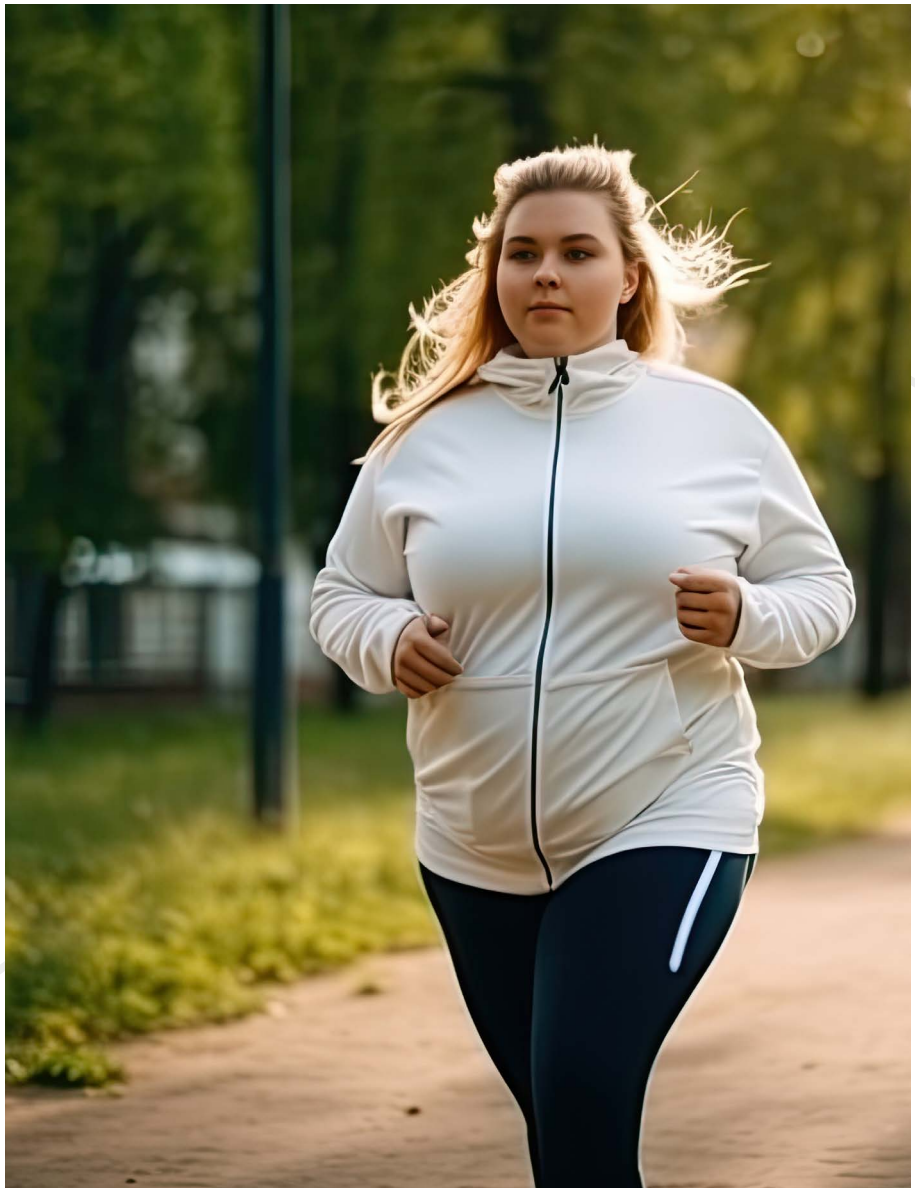
Georganiseerd sporten is niet mogelijk zonder voldoende goede accommodaties. Deze nota is de basis voor afwegingskaders en uitvoeringsregels voor onze sportaccommodaties.

Samengevat werken we met deze nota aan de volgende doelen:

BELEIDSDOELEN VOOR BEWEGEN, SPELEN EN SPORTEN

Bewegen, spelen en sporten zijn belangrijke factoren in het bereiken van de strategische doelen. Daarvoor is een goede basis nodig. Daarom werken we aan het versterken van de huidige sport-, beweeg- en speelinfrastructuur. Maar slaan we ook wegen in waar we nieuwe mogelijkheden en kansen verkennen met als doel:

- Meer inwoners van de Gemeente Enschede gaan bewegen, spelen en sporten, en werken zo aan hun (positieve) gezondheid. Zo dragen we bij aan een gezond Enschede.
- Door in te zetten op bewegen, spelen en sporten stimuleren we ontmoeting en vergroten we de sociale cohesie.
- We hebben een goed voorzieningenniveau in de buurt, zoals voorzieningen voor buiten bewegen spelen en sporten. Zo maken we de buurt aantrekkelijk en creëren we een groot en divers aanbod van sport en beweeggelegenheden, verspreid over de gemeente.
- De basis voor sport en bewegen is op orde. De voorwaarden om te kunnen sporten en bewegen moeten op orde zijn. Vraag en aanbod van sportvoorzieningen / accommodaties zijn op elkaar afgestemd.

GEZONDHEID

Meer inwoners van de gemeente Enschede gaan sporten, bewegen en spelen om hiermee een bijdrage te leveren aan hun gezondheid.

ONTMOETEN EN VERBINDEN

Sport, bewegen en spelen hebben een belangrijke rol in ontmoeting en we vergroten daarmee de sociale cohesie.

IEDEREEN HEEFT TOEGANG TOT EEN STIMULERENDE LEEFOMGEVING DIE UITNODIGT TOT GEZOND GEDRAG

WOON- EN VESTIGINGSKLIMAAT

Een goed voorzieningenniveau in de buurt, zoals sport, bewegen en spelen voorzieningen, maakt de buurt aantrekkelijk.

BASIS OP ORDE

De basis voor sport en bewegen is op orde. Vraag en aanbod van sportvoorzieningen/ accomodaties zijn op elkaar afgestemd.

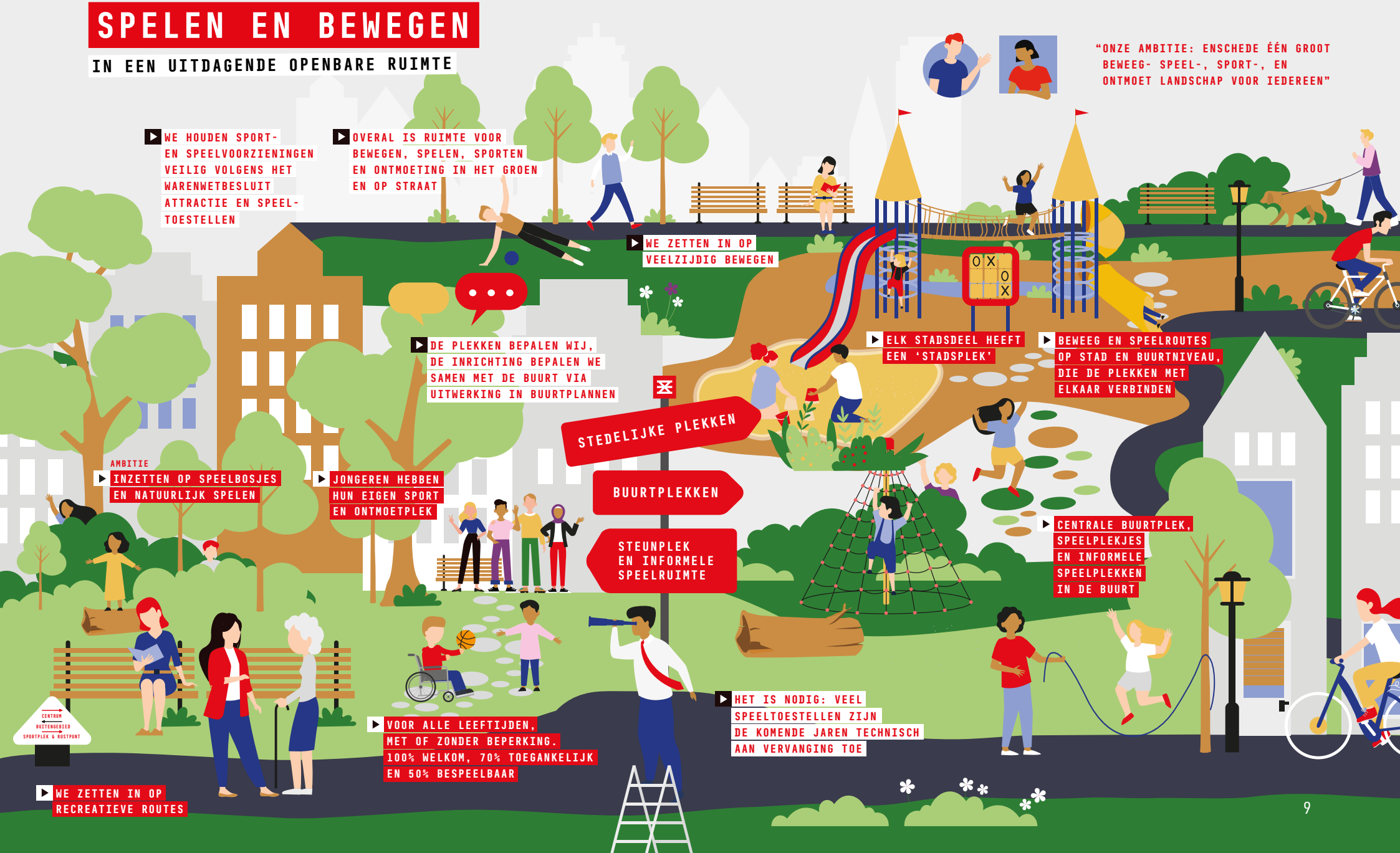
OPBOUW VAN DEZE NOTA

In de volgende hoofdstukken gaan we inhoudelijk verder in op de beleidsterreinen. Hoofdstuk 2 gaat over het bewegen en spelenbeleid in de openbare ruimte hierbij wordt ingegaan op speelplekken en routes er naar toe, speel- en sportvoorzieningen en op bewegen en sporten in combinatie met ontmoeten. Hoofdstuk 3 behandelt georganiseerde sport. In dit hoofdstuk gaan we in op sportstimulering, sportverenigingen, talentontwikkeling en topsport, breedtesportevenementen en sportaccommodaties. In hoofdstuk 4 wordt de financiële uitwerking van deze nota behandeld. Hierin besteden we aandacht aan hoe we de dingen die we al doen betalen, en waar nog geld voor nodig is. In hoofdstuk 5 staat de uitvoeringsagenda. Hierin beschrijven we waar we concreet mee aan de slag gaan en wanneer.

SPELEN EN BEWEGEN

IN EEN UITDAGENDE OPENBARE RUIMTE

2. SPELEN IN EEN UITDAGENDE OPENBARE RUIMTE

In onze ambitie voor spelen is de leefomgeving van Enschede één groot beweeg-, speel-, en sportlandschap waarin iedereen elkaar kan ontmoeten. Dit zijn niet alleen kinderen, maar ook de jeugd, jongeren, volwassenen en ouderen. Of je nu een beperking hebt of niet. Bewegen, spelen, sporten en ontmoeten vindt op verschillende plekken en afstanden van een woning plaats. Een kind heeft een kleinere actieradius (buurt) dan een tiener (wijk). Een gezonde volwassene heeft soms een andere actieradius (stad) dan een senior of iemand met een beperking (buurt). Bij kinderen ligt de focus op speelplekken en routes, bij jeugd op speel- en sportvoorzieningen. Bij jongeren en senioren ligt de focus meer op bewegen en sporten in combinatie met ontmoeten. Het beleid in dit hoofdstuk richt zich uitsluitend op de gebieden binnen de bebouwde kom. Daarbij ligt de focus op woongebieden. Waar we het hebben over de stad, bedoelen we ook de dorpen. Voor bedrijventerreinen wordt waar nodig maatwerk toegepast.

We sluiten bij de uitwerking van deze ambitie logischerwijs aan op de strategische opgaven van Enschede, zoals aangegeven in hoofdstuk 1. In dit hoofdstuk geven we het beleid en de kaders weer. Deze zijn mede tot stand gekomen na gesprekken met diverse betrokken partijen. Deze kaders werken we na vaststelling samen met de buurt verder uit in concrete buurtplannen (zie uitvoeringsparagraaf).

2.1 BELEID

VOORDAT WE BEWEGEN, EERST EVEN STILSTAAN (TERUGBLIK BELEID)

Het speelbeleid waarmee tot aan deze nota werd gewerkt bestond uit een combinatie van documenten en afspraken. Basis van het beleid vormde de "Kadernotitie Integraal Meerjarenplan Spelen" (2002) met onder andere een norm van 75 kinderen per speelplek. Later werden er aanvullend verschillende stadsdeelnotities opgesteld als een soort actualisatie of bijstelling van de stedelijke notitie. Deze zijn grotendeels alleen besproken in de stadsdeelcommissies en niet formeel vastgesteld in het college of de gemeenteraad.

In 2013 werd een structurele bezuinigingstaakstelling op speelvoorzieningen doorgevoerd van 100.000 euro. Dit was 20-25% van het totale budget. Deze bezuiniging heeft ertoe geleid dat onder andere de vervanging van speeltoestellen tot een minimum is beperkt. Hierdoor zijn nu veel speeltoestellen dringend aan vervanging toe.

Participatie was een belangrijk onderdeel van de aanpak en financiering van spelen. Bij alle (grotere) wijzigingen aan of renovaties van speelplekken vond er vooraf een participatietraject plaats. De wijkbudgetten speelden daarin ook een rol. Vanuit de wijkbudgetten werden regelmatig (vervangende) speeltoestellen aangeschaft door bewoners en wijkraden. De afspraak was dat ook het beheer en onderhoud voor een periode van minimaal 10 jaar mee werd bekostigd vanuit het wijkbudget. In de praktijk is deze afspraak door verschillende redenen niet doorgevoerd en bleek deze afspraak ook begrotingstechnisch moeilijk uitvoerbaar.

Wat we als meenemen uit het beleid van de afgelopen periode:

- Meer balans tussen traditionele speeltoestellen en informele speelplekken.
- Inzetten op meer speelprikkels en uitdagen tot spelen.
- Participatie als onderdeel van inrichtingskeuzes en uitvoering van het beleid.
- Wijkbudgetten passend binnen het beleid kunnen zorgen voor "een plus".
- Stedelijk beleid en normering die ruimte biedt aan passend maatwerk in de buurt

Wat we loslaten of bijstellen:

- De norm van 75 kinderen per speelplek.
- Losse stadsdeelnotities zonder een duidelijke status.
- Beleid gericht op vooral de leeftijdsgroep van 0 t/m 18 jaar.
- De huidige afspraken over het onderhoud van toestellen die zijn aangeschaft vanuit wijkbudgetten.

IN BEWEGING! ONZE AMBITIE: ÉÉN GROOT BEWEEG-, SPEEL-, SPORT- EN ONTMOET LANDSCHAP VOOR IEDEREEN.

In dit speellandschap biedt een hoofdstructuur een goede spreiding van stadsplekken en centraal in de buurt gelegen buurtplekken. Deze zijn verbonden met beweegroutes en sluiten bijvoorbeeld aan bij de hoofdfietsstructuur en wandelroutes.

De nevenstructuur zorgt voor verbinding vanaf iedere voordeur naar deze hoofdstructuur. Dit via kleinere beweeg-, speel- en sportplekken in de buurten, die zowel met formele speelvoorzieningen (steunplekken) als meer informeel (informele plekken) zijn ingericht. Ook werken we aan aantrekkelijke en veilige speel- en beweegroutes en prettige ommetjes door de buurt.

Dit alles in een leefomgeving die optimaal inzet op onze ambitie. Bijvoorbeeld door meer informeel spelen en speelprikkels toe te voegen in de omgeving. Waarbij we ook inzetten op een omgeving die uitdaagt tot creativiteit en andere vormen van ongeorganiseerd samen (of juist individueel) sporten en bewegen. Denk aan veelzijdig bewegen, Urban Sports en bootcamp. Met optimale, toegankelijke en prettige beweegroutes voor wandelen, steppen, sporten, fietsen, mountainbiken e.a. door alle buurten. Hiermee dragen we bij aan een gezond Enschede.

AMBITIE

In ons droombeeld voor spelen vormt de leefomgeving van Enschede één groot beweeg- speel-, sport-, en ontmoet landschap voor iedereen (dus: alle leeftijden, met of zonder beperking). Bij kinderen ligt de focus op speelplekken en routes, bij jeugd op speel- en sportvoorzieningen. Bij jongeren en senioren ligt de focus meer op bewegen en sporten in combinatie met ontmoeten.
Hierbij horen de doelen:

- Realiseren van een beweeg-, speel-, sport- en ontmoetnetwerk voor iedereen.
- Een tot bewegen, spelen, sporten en ontmoeten uitdagende openbare ruimte

Afbeeldingen: OBB spelmakers + ruimtedenkers

WE LEGGEN IN DE REALISATIE VAN ONZE AMBITIE NADRUKKELIJK DE VERBINDINGEN MET ANDER BELEID:

Verschillende beleidsvisies hebben min of meer raakvlakken met het bewegen, sporten en spelen in de openbare ruimte. Uiteraard houden we in de uitvoering rekening met dit beleid en versterken we het beleid onderling zo veel als mogelijk. Dit vanuit de gedachte "werk met werk maken".

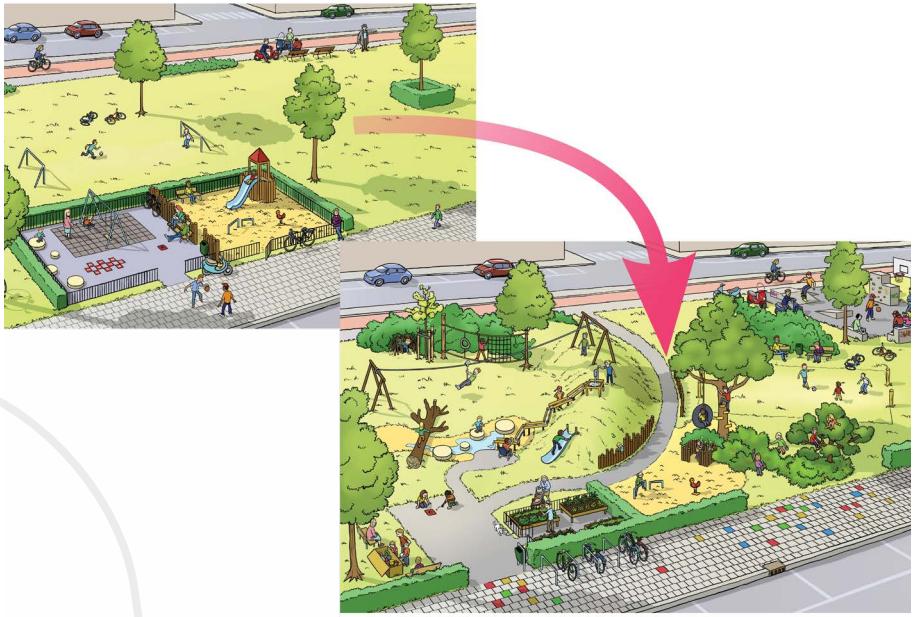
- Het Groenambitieplan Enschede "Enschede één groot groen park". We maken Enschede groener en zetten in op groen dat uitdaagt tot sporten, bewegen en spelen. Hierin streven we ook naar het maken van "groene ommetjes" in elke buurt.
- Het Water en Klimaatadaptatieplan Enschede. We beperken hiermee de effecten van klimaatverandering (natte en droogte), en zetten vanuit klimaatadaptatie in op de aanpak van hittestress.
- Het mobiliteitsbeleid (zoals mobiliteitsvisie, de parkeervisie, fietsvisie) en het wegenbeleidsplan, waarbij we meer inzetten op wandelen en fietsen.
- In 2022 is de agenda Vrijetijdseconomie door de gemeente Enschede vastgesteld. Eén van de actiepunten is het versterken van het fiets- en wandelnetwerk. Zowel binnen als vooral buiten de bebouwde kom kennen we daarbij al diverse (fijnmazige) routenetwerken. Denk aan (de knooppunten) fietsroutes, wandel- en mountainbike routes (MTB) of de ruiterpaden. 90% van de routes wordt gebruikt door inwoners uit de regio. Daarmee voorzien ze in een belangrijke vrijetijdsinvulling van inwoners. We willen de routes op orde maken (infrastructuur) en meer beleving toevoegen. Dit doen wij samen met het recreatieschap Twente.

- Toekomstbeeld Omgevingsvisie. De Omgevingswet (en daarmee de Omgevingsvisie) heeft als doel het bereiken van een balans tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. De Omgevingsvisie is een lange termijnvisie die inzicht geeft in en richting geeft aan de samenhang tussen alle aspecten die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden. We bieden inwoners keuzes die het makkelijk maken om gezonder te leven. Dit sluit aan op het beleidskader gezondheid. Dat betekent dat we toegang moeten bieden tot een stimulerende leefomgeving. Een leefomgeving die uitdaagt tot sporten, bewegen, spelen en ontmoeten voor alle leeftijden. Daarom stellen we verblijfskwaliteit en beleving voorop in de stedelijke ontwikkeling en zorgen we voor ontmoetingsmogelijkheden. Dat doen we door de voorzieningen en de sociale veiligheid in de wijken op peil te houden. Daarmee creëren we samen een sterke sociale infrastructuur.

Vanuit deze ambitie volgt voor de gehele leefomgeving:

- We versterken het recreatieve routenetwerk (wandelen, fietsen, mountainbiken en ruiterpaden) vanuit een kansenkaart, die in samenwerking met diverse partners tot stand is gekomen. De kansenkaart laat mogelijkheden zien voor verbetering van het routenetwerk vanuit de pijlers sport en bewegen, economie, cultuurhistorie, natuur en educatie. Deze routenetwerken hebben een optimale belevingswaarde en een positief effect op de vitaliteit van mensen en de vrijetijdseconomie (VTE). Vanuit de gemeente Enschede en als onderdeel van zowel de agenda VTE als de visie Landelijk Gebied wordt dit opgepakt.
- We scoren op beweegvriendelijke omgeving hoog in Enschede (score uit Mulier onderzoek.) als je kijkt naar de hoeveelheid voorzieningen. Deze score willen we behouden. Dit betekent dat we in de breedte willen inzetten op het behoud van voldoende voorzieningen op het gebied van bewegen, spelen sporten, en ontmoeten.
- Meer maatwerk mogelijkheden bieden in de inrichting van de openbare ruimte op het gebied van bewegen, spelen, sporten en ontmoeten. De exacte plekken waar dit kan geven we aan in de nog uit te werken buurtplannen. Denk hierbij aan het zorgen voor speelprikkels en -aanleidingen of andere uitdagende inrichtingen. Hierin moet een goede balans zijn met andere aspecten zoals het beheer en onderhoud en de inrichtings- en vervangingskosten, of toegankelijkheid en gebruik van de openbare ruimte voor alle inwoners/bezoekers.
- Op bedrijventerreinen is bewegen, sporten en ontmoeten ook belangrijk. Voor de gezondheid van de mensen die er werken. Of voor het aantrekken en vasthouden van nieuwe medewerkers, die in een aantrekkelijke gezonde omgeving willen werken. Denk aan mogelijkheden om in de pauze of na werktijd even te ontspannen, elkaar te ontmoeten, een rondje te wandelen (zoals via lunchwandelingen) of te sporten. Daarnaast hebben sommige bedrijventerreinen ook een functie voor de buurt en bewoners. Denk aan de Josink Es als groen bedrijventerrein waar omwonenden ook wandelen. De inzet op bewegen, sporten en ontmoeten op bedrijventerreinen nemen we mee in de trajecten die vanuit Economie op de bedrijventerreinen lopen.
- We zetten in op mogelijkheden voor bijzondere beweegvormen in de openbare ruimte, zoals veelzijdig bewegen.

Afbeelding: OBB spelmakers + ruimtedenkers

Voorbeeld van de betekenis van definitie voor de grotere buurt en wijkplekken: Van meer omkaderde speelplekken op wijk- en buurtniveau voor een beperkte leeftijdsgroep naar wijk- en buurtplekken, die bestaan uit speellandschappen met plek voor alle leeftijden en iedereen. Waarbij we het wel belangrijk vinden dat groepen (zoals jongeren) ook echt hun eigen plek krijgen binnen een landschap.

RECHTEN, PLICHTEN EN WETGEVING

Iedereen: in dit beleid gaat het om alle leeftijden en alle groepen.
Waarbij we ook letten op specifieke regelgeving voor specifieke groepen zoals artikel 1 van de Grondwet en het VN-verdrag Handicap wet- en regelgeving of artikel 31- kinderrechten van de VN. In dit verband verstaan we onder de leeftijdsgroepen:

- Kinderen: 0-5 jaar
- Jeugdigen: 6-11 jaar
- Jongeren: 12-18 jaar
- Volwassenen: 19 - 75 jaar
- Senioren: 75+

Ruimte voor vrije tijd, spel en recreatie een VN Kinderrecht!
In artikel 31- kinderrechten van de VN is vastgelegd dat kinderen de ruimte voor vrije tijd, spel en recreatie verdienen! Door buiten te spelen ontdekken kinderen de wereld om zich heen, leren ze samenspelen en blijven ze gezonder. Dat houdt niet op als ze twaalf jaar worden. Waar het vroeger bij buitenspelen alleen om kinderen ging, ziet de maatschappij in dat alle leeftijden baat hebben bij buiten bewegen, spelen en sporten en ook ontmoeten. In een realiteit waarin de openbare buitenruimte onder druk staat, is het dus van belang om een claim te leggen op voldoende en geschikte Beweeg-, speel, sport en ook

2.2

BELEIDSKADERS EN NORMEN

Hieronder noemen we de belangrijkste beleidskaders en normen in relatie naar de strategische opgaven. Deze gelden voor de bebouwde kom van Enschede. Ze geven verdere invulling aan de in 2.1 gestelde ambitie. Ze gelden voor de gehele openbare ruimte van Enschede. We vatten ze samen als:

De beleidskaders samengevat:

- **Inclusief Enschede:** Iedereen speelt mee! We houden daarbij rekening met de behoeften van leeftijdsgroepen en specifieke groepen, zoals mensen met een beperking.
- We dagen uit en zetten aan tot creativiteit.
- **Aantrekkelijk Enschede:** Bij nieuwbouw en herontwikkelingen maken we een BSS-lagenindeling.
- We zorgen voor een goede basis: robuuste voorzieningen die goed zijn te beheren en onderhouden en die voldoen aan de wet (o.a. Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen).
- We zorgen voor een goed speelvoorzieningen-niveau op alle schaalniveaus met daartussen een uitdagend netwerk. Dit uitgewerkt via concrete lagen en vanuit concrete normen.
- **Groen en duurzaam en gezond:** We zetten in op natuurlijk spelen, vergroening, klimaatadaptieve inrichting en voldoende schaduw.
- We maken werk van circulair en duurzaam.
- **Open Enschede:** We geven de buurtplannen samen vorm.

Hieronder lichten we de beleidskaders verder toe:

IEDEREEN SPEELT MEE! WE HOUDEN DAARBIJ REKENING MET DE BEHOEFTEN VAN LEEFTIJDSGROEPEN EN SPECIFIEKE GROEPEN, ZOALS MENSEN MET EEN BEPERKING.

De BSS-aanpak (Bewegen, spelen, sporten-aanpak) zorgt voor een aantrekkelijke en toegankelijke buitenruimte voor iedereen. Dus inclusief en voor alle leeftijden in elke buurt. De openbare ruimte moet beschikbaar zijn en uitnodigen om samen op pad te gaan. De ruimte voor spelen en bewegen begint in de informele openbare ruimte bij de voordeur. Op stoepen, pleintjes en grasveldjes in de buurt. Samen met formele plekken en voorzieningen vormen ze een netwerk aan routes en plekken.

Zowel stedelijk (stadslaag) als in de buurt (buurtlaag) zetten we zo veel als mogelijk in op de behoeften van de verschillende leeftijdsgroepen en de specifieke behoeften van bijvoorbeeld mensen met een beperking. Waar dat kan natuurlijk gecombineerd, maar tegelijkertijd ook met genoeg ruimte om zich even terug te trekken met de eigen groep of leeftijdsgenoten. Want iedere groep heeft ook zijn eigen behoefte die soms een eigen duidelijke plek vragen. Denk aan een plek voor jongeren om ongestoord te zitten. Of wil je je met een beperking zo gewoon mogelijk onderdeel voelen van de samenleving, maar heb je tegelijkertijd soms even behoefte aan een prikkelvrije omgeving. Hierna gaan we kort wat dieper in op de verschillende groepen:

Behoeften verschillende levensfasen

Kinderen (0-5) en jeugdigen (6-11) oefenen in hun woonbuurt spelenderwijs met zelfstandig worden. Daarbij leren ze op pad te gaan (aan het begin nog onder begeleiding) en samen te spelen. Samen kunnen buitenspelen is van cruciaal belang voor zowel de fysieke- als cognitieve ontwikkeling van kinderen. Naarmate kinderen ouder worden, verandert het samen spelen in samen chillen en sporten. Ook voor deze doelgroep jongeren (12-18) is het belangrijk om passende ruimte te bieden in de stad. Dat is belangrijk voor de jongeren, om het buiten bewegen te stimuleren en elkaar te ontmoeten.
Ook voor volwassenen blijft het belangrijk om buiten te bewegen en anderen te ontmoeten. Daarbij gaat het over bewegen en sporten in parken, al dan niet georganiseerd met een club of vereniging. Als (groot)ouder is het daarnaast fijn als er op een speelplek ruimte is om te zitten en eventueel andere (groot)ouders te ontmoeten.
De woonbuurt is ook de omgeving waar senioren, die soms minder goed ter been zijn, zo lang mogelijk zelfredzaam buiten bewegen. Ook voor hen is het van belang dat samen te doen, om eenzaamheid terug te dringen en te voorkomen.

Toegankelijk

De buitenruimte is er voor iedereen. Dat kan voor mensen met een beperking een grotere uitdaging zijn. Toegankelijke plekken, routes en ruimte is daarvoor zeer belangrijk.
Dat zijn geen apart ingerichte plekken, maar is een integraal onderdeel van de inrichting van de buitenruimte. Dit vraagt om bijvoorbeeld goed toegankelijke routes, sport- en speelplekken, te werken met contrasten of audiovisuele ondersteuningen.
Maar ook aanpassingen waar je misschien minder snel aan denkt, zoals de zekerheid van aangepaste openbare toiletten op een route.

Inclusief is niet altijd inclusief

Niet voor iedereen is het vanzelfsprekend om mee te kunnen doen. Bij het naar buiten gaan kunnen er verschillende beperkingen worden ervaren. Valkuil is dat 'inclusief' ingerichte plekken vaak toegespitst zijn op één specifieke doelgroep met een beperking. Dit maakt zulke plekken juist niet inclusief voor mensen die een andere beperking ervaren. Ook kan een inclusieve inrichting ervoor zorgen dat kinderen die geen beperking ervaren zich niet uitgedaagd voelen. Alleen een combinatie van fysieke én sociale maatregelen zorgt voor een 100% welkom ervaring.

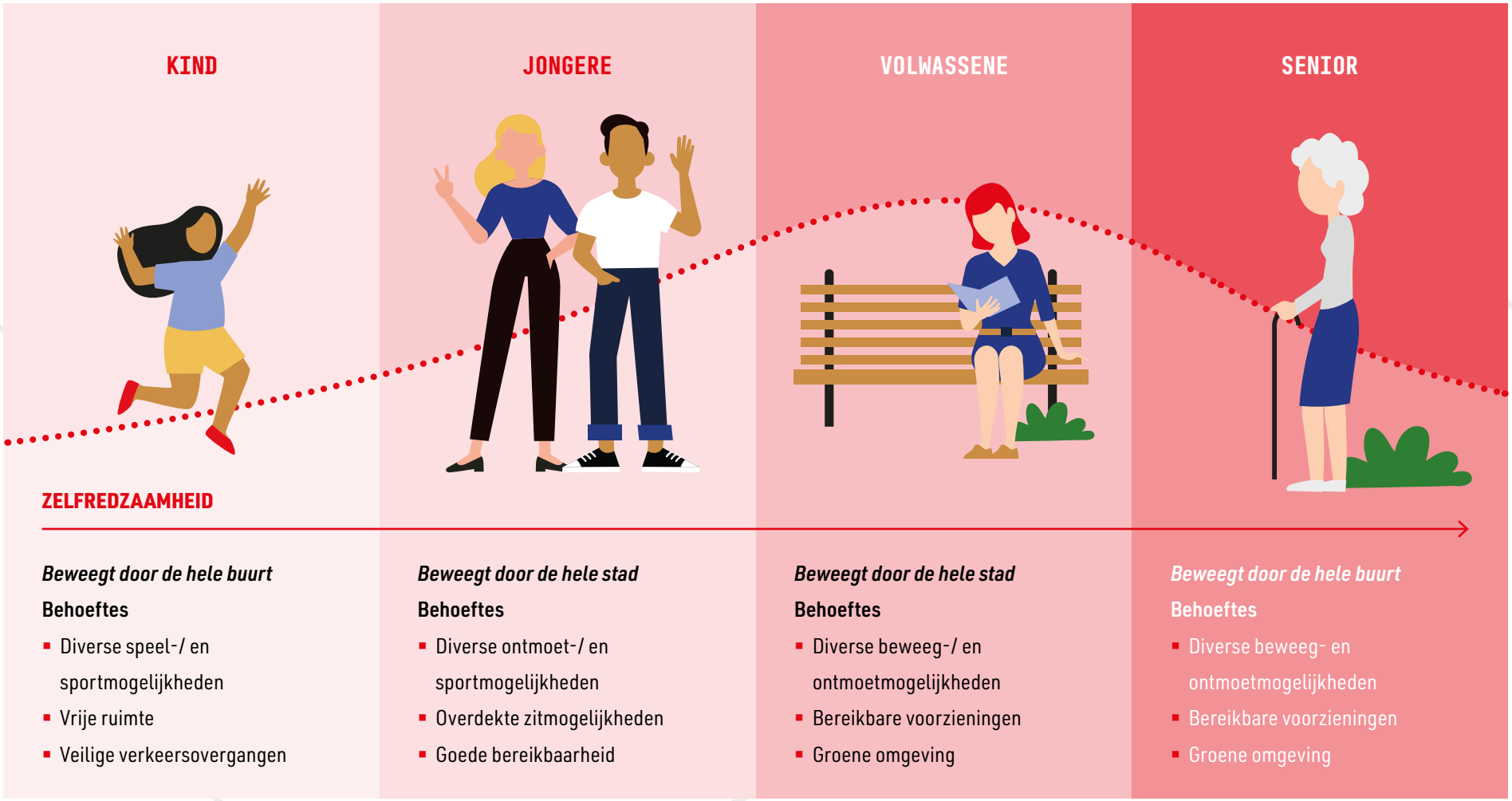
Hoofdstructuren: 100-70-50 basisregel inclusie

De plekken in de hoofdstructuur, de stadsplekken en buurtplekken, zijn dé plekken waar bewoners samenkomen om samen te spelen en elkaar te ontmoeten. Daarom leggen we bij de hoofdstructuur extra focus op inclusie. Op deze plekken hanteren we de 100-70-50 regel. Die staat voor: 100% welkom, 70% toegankelijk en 50% bespeelbaar. Zie ook de VNG Inspiratiebundel: Aan de slag met samen spelen.

Maatwerk in de buurt

Op kleinere (steun)plekken bekijken we per situatie of er maatwerk nodig en mogelijk is. Een mogelijke aanpassing is ook een maatwerkvorm van spelactivatie (het organiseren van een begeleide activiteit op de plek) op te zetten vanuit onze samenwerkingspartners. Hierdoor ontstaat meer echt samenspel tussen alle kinderen.

De behoeften per buurt brengen we verder in beeld in samenwerking met bijvoorbeeld de Commissie Enschede Toegankelijk, jongeren en seniorenplatforms. Door bijvoorbeeld het houden van buurtschouwen, die inzicht geven in de verbeterpunten per buurt.

Infographic: bron OBB spelmakers + ruimtedenkers

WE ZORGEN VOOR EEN GOED SPEELVOORZIENINGENNIVEAU OP ALLE SCHAALNIVEAUS MET DAARTUSSEN EEN UITDAGEND NETWERK. DIT UITGEWERKT VIA CONCRETE LAGEN EN VANUIT CONCRETE NORMEN.

Om te komen tot een volwaardig BSS-netwerk in Enschede, werken we aan een goed voorzieningenniveau op 2 schaalniveaus: de Stads- en de buurtlaag.

1. De Stadslaag: De aaneenschakeling van stadsroutes en stadsplekken, met een compleet Beweeg-, speel- en sport (BSS)-aanbod en een stadsplek per wijk.

2. De Buurtlaag: Met in elke buurt een, indien mogelijk, centraal gelegen buurtplek met daarnaast steunplekken (de losse speelplekken met speeltoestellen) en informele speelplekken (speelruimte zonder toestellen met bijvoorbeeld speelprikkels en speelaanleidingen). Veilig, aantrekkelijk en bereikbaar via buurtroutes (met focus op spelen en ontmoeting). Ook valt onder deze laag alle overige informele openbare ruimte, waarin bewoners ruimte krijgen om eigen informele BSS-initiatieven te ontplooien.

De gemeente draagt daarbij zorg voor een basis BSS-netwerk, wijst plekken aan en gaat in gesprek met partijen of zij ook een rol in dit netwerk kunnen vervullen met eventuele locaties. Op buurt- en steunplek niveau (Buurtlaag) is meer ruimte voor participatie, bijvoorbeeld waar het gaat om de exacte inrichting van een plek vanuit de beleidskaders. Zie voor een toelichting het beleidskader "Open: samen vormgeven met ondernemers, instellingen en inwoners". Hieronder lichten we de opbouw, inrichting en normen van het netwerk verder toe.

Laag 1: De Stadslaag

Omschrijving: De Stadslaag omvat:

- Het groen-stedelijke recreatieve netwerk dat aanhaakt op de parken, waar mensen vanuit de hele stad samenkomen.
- De bijzondere beweeg-, speel-, en sportplekken die zo bijzonder zijn dat je er zelfs vanuit de andere kant van de stad naar toe gaat om je er wat langer te vermaken.

Het stadsbrede netwerk is het totale netwerk van stadsplekken en stadsroutes in Enschede, die samen zorgen voor variatie. Het is dus een gezamenlijke grote diversiteit in sportplekken en speelplekken voor alle doelgroepen, verbonden door toegankelijke routes voor fietsers en voetgangers. De sportvoorzieningen in de openbare ruimte op de stadsplekken zijn geschikt voor een grotere groep gebruikers en bieden mogelijkheid tot (ongeorganiseerd) sporten. Ook is het logisch om hier meer programmering (zoals b.v. spel- en sportbegeleiding) te laten plaatsvinden of andere activiteiten en bijeenkomsten rond spel en sport te organiseren. De speelvoorzieningen zijn geschikt voor een grotere groep gebruikers. Ze bieden mogelijkheden tot langer gebruik.
Denk aan verjaardagsfeestjes of een dagdeel lekker buiten zijn. In de Stadslaag staan de grotere bijzondere voorzieningen.

Een belangrijk aandachtspunt voor de inrichting van een Stadsplek is dat deze plekken altijd inclusief zijn volgens de 100-70-50 regel. Hiermee wordt bedoeld dat mensen, met welke beperking dan ook, mogelijkheden hebben op deze plekken mee te doen. Dit houdt op hoofdlijnen in dat 70% van de voorzieningen bereikbaar is bij 50% kan je ook meedoen (SamenSpeelNetwerk). Op Stadsplekken staan ook specifieke voorzieningen voor mensen met een beperking.

De voorzieningen op Stadsplekken worden ook gebruikt door bewoners die wat verder weg wonen. Er is daarom (in de buurt) ruimte om je fiets te parkeren en er is zo mogelijk een toegankelijke sanitaire voorziening, of liever nog een 'changing place' (speciale toiletvoorzieningen voor kinderen en volwassenen met een beperking), om de plek echt bruikbaar te maken voor elke doelgroep. De stadsroutes, de verbindingen tussen de grote BSS-plekken (Stadsplekken) in de stad, vragen om een veilige, toegankelijke en aantrekkelijke inrichting. Ze volgen de doorgaande fietsstructuren, liefst in combinatie met grote groenstructuren en bijvoorbeeld bestaande fiets- en wandelstructuren. Hier liggen ook kansen om een stevig groen-stedelijk netwerk neer te leggen waarin klimaatadaptatie samengaat met die goede verbindingsstructuren voor de sportief bewegende weggebruikers. Langs de route zorgen sport- en/of spelaanleidingen voor de nodige uitdaging.

Spreidingen en aantallen: In de Stadslaag gaan we uit van een volledig BSS-aanbod met een Stadsplek per wijk. Op deze plekken is veel te doen met veel ruimte om samen te bewegen, spelen, sporten en om elkaar te ontmoeten. Deze laag is gericht op alle leeftijden met speciale aandacht voor inclusie. Elk stadsdeel krijgt hierin zijn eigen focus op een zogenoemde 'uitblinker'. Vanuit de stadslaag is aandacht voor de variatie in het aanbod en wordt waar nodig bijgestuurd. Daarnaast wordt op stadsniveau bekeken hoe

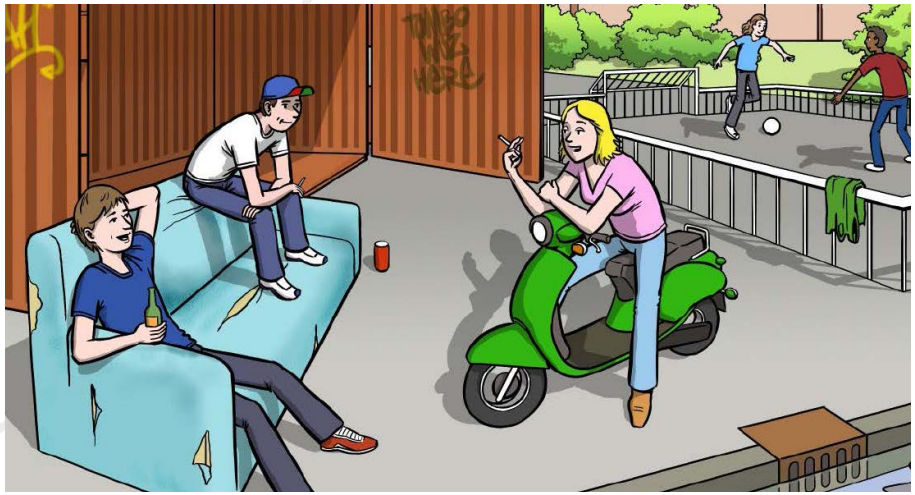
Jongeren (12-18) hebben een ruimere bewegingsvrijheid dan kinderen (0-5) en jeugdigen (6-11). Zij kunnen zich door de hele wijk of zelfs door de hele stad verplaatsen. Vandaar dat we deze doelgroep meenemen in de stadslaag. Voldoende spreiding en plekken om elkaar te treffen zijn voor jongeren van belang. Dit wordt bekeken op wijkniveau zodat een goede spreiding gewaarborgd wordt. Voor iedere 100 jongeren is een (soms eenvoudige) sport- en ontmoetingsplek gewenst, met al dan niet overkapte zitplek.
Voor iedere 500 jongeren kan een verwijsplek (JOP) die liefst gecombineerd wordt met een multifunctionele sportvoorziening die het gehele jaar door bruikbaar is. We zien daarbij deze plekken als eerste richtlijn. Samen met bijvoorbeeld Alifa en jongeren zelf, zoals het jongerenberaad, brengen we de behoeften verder in beeld en werken we deze uit.

Bij deze laag horen onder andere de volgende staalkaarten (zie bijlage 4):

- Stadsplek - aanbod spelen
- Stadsplek - aanbod sporten
- Verwijsplek jongeren
- Buurtplek – aanbod sporten (i.v.m. ruimte voor jongeren)
- Stadsroutes
- Speelbos

Afbeelding: Multifunctionele hoogwaardige sportplek. Altijd gecombineerd met klets/ ontmoet/verwijsplek. Combinatie met sport jeugdigen mogelijk. Ook geschikt voor andere doelgroepen. (Bron: tekst en afbeeldingen OBB spelmakers + ruimtedenkers)

Afbeelding: (Deels) overkapte plek voor jongeren om zichzelf te zijn en niet tot last. Geen combinatie met andere doelgroepen mogelijk. Wel combinatie met sportplek mogelijk. (Bron: tekst en afbeeldingen OBB spelmakers + ruimtedenkers)

Laag 2: De buurtlaag

Omschrijving: Dit zijn de plekken en verbindingen waar je vanuit de buurt vaak wat korter gebruik van maakt. De buurtlaag bestaat uit zowel formele als informele BSS-ruimte:

- **Formele BSS-ruimte:** Elke buurt heeft 1 centraal gelegen Buurtplek om te bewegen, spelen, eenvoudig sporten en te ontmoeten. Je vindt er een groot uitdagend toestel, diversiteit aan speel- en beweegaanbod, bankjes met uitkijk over de hele plek in een koele groene omgeving. De focus in het aanbod ligt daarbij vooral op kinderen, jeugdigen (0-11) en senioren, omdat deze doelgroepen in hun actieradius zijn aangewezen op de buurt. Ook kan de al aanwezige speeltuin of het schoolplein de buurtplek zijn, mits deze elke dag openbaar toegankelijk is. Naast de buurtplek is ook een buurtspeelbosje een optie. Dit is een plek die speciaal geschikt is om in en met het groen te spelen en natuur te beleven. De plekken zijn bereikbaar via goed toegankelijke speelse Buurtroutes.
- **Steunplekken:** Steunplekken zijn ondersteunend aan de centraal gelegen buurtplek, vaak voor een specifieke doelgroep. Afhankelijk van de opbouw en wensen van de buurt en mogelijkheden van de plek is dit een sport- of speelplek. Denk aan een extra trapveld voor jongeren, een paar toestellen voor kinderen, of een jeu de boules-baan voor de oudere inwoners. Steunplekken zorgen vooral voor maatwerk op buurtniveau en dragen zo bij aan een gezonde variatie in de BSS-voorzieningen.
- **Informele speelruimte/ informele speelplek:** Bewegen, spelen, sporten en elkaar ontmoeten begint op straat. Zodra je de voordeur uitstapt ontmoet je buren, ga je lopend of fietsend ergens naartoe, speel je, begint je hardlooprondje of de wandeling met de hond. Het heeft geen inrichting met speeltoestellen. Daar waar er ruimte voor is kunnen bewonersinitiatieven een informele invulling krijgen. Bewoners en gemeente bepalen samen wat er mogelijk en wenselijk is. Dit maakt maatwerk op straatniveau mogelijk. De straat vraagt om een veilige en passende inrichting van ruimte die ontmoeting en beweging stimuleert. Dit vraagt ook afstemming met bijvoorbeeld mobiliteit waar het gaat om meer ruimte voor spelen op straat.

Binnen het buurtnetwerk van buurtplek, steunplekken en buurtroute is ruimte en inrichting voor het 'veelzijdig bewegen'. Dit helpt iedereen bij de motorische ontwikkeling, bij het verbeteren van beweegvaardigheden en het bevorderen van een gezonde en actieve levensstijl.

Spreiding en aantallen: De Buurtlaag bevat het BSS-aanbod in de buurt, met name belangrijk voor kinderen, jeugdigen en senioren. Elke buurt krijgt 1 centraal gelegen Buurtplek. Dit kan een grote speel- en sportplek in een groene omgeving zijn, of een bestaande speeltuin of schoolplein (mits elke dag openbaar toegankelijk). Om voldoende aanbod te bieden is ongeveer per 100 kinderen en jeugdigen (0-11 jaar) een speel- en sportplek wenselijk. Soms zijn er redenen om een tweede buurtplek aan te leggen. Bijvoorbeeld wanneer bijvoorbeeld een drukke weg de buurt doorkruist.

Jeugdigen (6-11) maken vaak meer gebruik van kleine sportvoorzieningen. Het aanbod aan sportvoorzieningen is gemiddeld minimaal 1 kleine sportplek per 55-70 jeugdigen. Kinderen van 0-5 zijn nog volop hun grenzen aan het ontdekken op de speeltoestellen of in speelnatuur. Voor deze doelgroep is per 15-30 kinderen een (kleine) speelplek wenselijk. Deze norm bepaalt het benodigde aantal steunplekken spelen en/of sporten. Waarbij een aanwezige buurtplek ook meetelt in deze aantallen.

Een goede verdeling van steunplekken in de buurt is maatwerk. Bij de uitwerking van dit beleid onderzoeken we dit de komende jaren per buurt, via een participatietraject. Op basis van de omschreven normen voor de spreiding en aantallen plekken en het 'sociaaleconomische-fysiek kwadrant' vindt een analyse plaats. Daarbij gebruiken we de uitkomst van de vragenlijst (enquête voorjaar 2024) ondersteunend. Uit deze analyse wordt duidelijk hoe de speelruimte binnen de norm kan worden ingezet om maatwerk te leveren in verschillende buurten.

Afhankelijk van de beschikbare openbare ruimte, de buurtopbouw en de sociale kenmerken van de buurt zijn meer of minder plekken gewenst. Ook worden extra oplossingen aangedragen om tot een gewenst aanbod te komen, zoals extra buurtroutes of meer programmering (zoals b.v. spel- en sportbegeleiding, vanuit het sociaal domein). Naast kinderen en jeugdigen zijn ook senioren vaker aangewezen op de buurt. Rust- en ontmoetingspunten door de hele buurt helpen in het buiten bewegen. Langs de buurtroute is elke 200 meter een bankje of zitplek wenselijk in een ideale situatie. Per 500 volwassenen en senioren (19 - 99) is een ontmoetingsplek met goede zitmogelijkheid gewenst. Een zitplek bij een speel- of sportplek is uiteraard aantrekkelijker en tevens geschikt voor (groot-)ouders van de spelende kinderen. Ook elementen die beweging of spel voor senioren stimuleren zijn een waardevolle aanvulling langs de buurtroute of op een buurt- of steunplek.

UITGANGSPUNT IN DE BUURTEN IS DAT DE BESTAANDE SPEELRUIMTE BEHOUDEN BLIJFT

Dit betekent waar speeltoestellen verdwijnen er een informele (speel)plek blijft. Zodat de ruimte beschikbaar blijft voor eventuele herinrichting als formele speelplek wanneer dit in de toekomst weer nodig blijkt. In de staalkaarten zie je dit bijvoorbeeld terug als de verandering van een steunplek naar een informele plek of ontmoetingsplek.

Bij deze laag horen onder andere de volgende staalkaarten (zie bijlage 4):

- Buurtplek - aanbod spelen
- Buurtplek – aanbod sporten
- Steunplek – aanbod spelen
- Steunplek – aanbod sporten
- Buurtspeelbosje
- Informele speelplek
- Ontmoetingsplek
- Buurtroutes

Tabel: De spreidingsnormen bij het bss-netwerk samengevat

STADSLAAG	
BSS-aanbod	▪ Dekkend netwerk voor bewegen, spelen, sporten en ontmoeten. ▪ Elk stadsdeel heeft een 'uitblinker' (een speciale plek, zoals een grote natuurspeelplek of stads-kinderboerderij.
Stadsplekken	▪ Elke wijk 1 goede BSS-Stadsplek voor 0-99 jaar, met minimaal 10.000 m^2 specifiek voor BSS ingerichte ruimte. ▪ Inclusief volgens 100-70-50 regel: 100% welkom, 70% toegankelijk en 50% bespeelbaar. ▪ Streven: Op of los van de stadsplek 1 Speelbos per wijk.
Stadsroutes	▪ Verspreid door de hele stad ligt een compleet routenetwerk van stadsroutes: Fiets-/ wandelroutes tussen stadsplekken en naar het centrum of buitengebied, met sport- en beweegaanleidingen en rustpunten.
Jongeren	▪ Streven: Per 100 jongeren 1 sport- en ontmoetplek, van minimaal 1200 m^2 waar nodig stads- en buurtplekken aanvullen met sport- en ontmoetplekken. Een grotere sportplek met een divers sportaanbod (meerdere verschillende sporten) kan dubbel tellen. ▪ Streven: Per 500 jongeren streven we naar een verwijsplek (JOP), liefst in combinatie met bewegen, sporten en/of programmering (activiteiten).

Advies normen en sociaal-economisch kwadrant: OBB spelmakers + ruimtedenkers

BUURTLAAG	
Veelzijdig bewegen	▪ In elke buurt komen minimaal alle principes van veelzijdig bewegen terug.
Buurtplekken	▪ 1 centraal gelegen buurtplek spelen en sporten per buurt (streven min. 1800 m^2) voor 0-99, met minimaal 5 speeltoestellen of spelaanleidingen en minimaal 2 verschillende sporten. ▪ Wanneer een speelbarrière de buurt doorkruist of de buurtplek decentraal ligt waardoor de loopafstand langer wordt dan 400 m moet een 2e buurtplek aangewezen worden (apart elk min. 1800 m^2 of samen 3400 m^2) voor 0-99. ▪ Zo inclusief mogelijk. ▪ Streven: Op of los van de buurtplek 1 buurtspeelbosje per buurt.
Steunplekken	▪ Op basis van het sociaaleconomisch-fysiek kwadrant steunplekken spelen. Streven minimaal. 300 m^2 bespeelbare ruimte en 3 speeltoestellen of spelaanleidingen. ▪ Op basis van het sociaaleconomisch-fysiek kwadrant steunplekken sport. Minimaal 1200 m^2 en minimaal 1 type sport.
Informele ruimte	▪ Streven: Overal is ruimte voor bewegen, spelen, sporten en ontmoeten in het groen en op straat. ▪ Daar waar speeltoestellen verdwijnen blijft er een informele (speel)plek, die beschikbaar moet blijven voor eventuele herinrichting als formele speelplek wanneer dit in de toekomst weer nodig blijkt. Speelprikkels, spelaanleidingen en ▪ zitgelegenheid of initiatieven van bewoners kunnen deze ruimte (tijdelijk) gebruiksvriendelijk maken. Gemeentelijke speeltoestellen maken dus geen onderdeel uit van deze plekken. Bij uitzondering mag deze plek wel worden vrijgegeven voor bijvoorbeeld parkeren, enkel wanneer op een andere plek ruimte wordt vrijgemaakt (uitwisselen dus). ▪ Per buurt is per 500 volwassenen én senioren (19 - 99) een ontmoetingsplek gewenst. ▪ (Tijdelijke) inrichting door/ samen met buurtbewoners is hier mogelijk.
Buurtroutes	▪ Routes met spel- en/of sportaanleidingen, educatie, informatie en rustpunten (Streven elke 200 m). ▪ 1 route per buurt, verbindt plekken en sluit aan op wijkroute. ▪ Bepaal met het sociaaleconomisch-fysiek kwadrant of een extra buurtroute nodig is.

Tabel: Het sociaal economisch kwadrant

veel sociaaleconomische problemen laag percentsge inwoners met lichamelijke en/of mentale klachten	**Uitgebreid aanbod steunplekken:** ▪ per (15-22) 0-5 jarigen een steunplek spelen ▪ per (55-62) 6-11 jarigen een steunplek spelen en sporten (kan combinatie zijn met 0-5 plek) ▪ Indien te weinig ruimte voor steunplekken, dan inzetten op extra buurtroute(s) en/of extra hoogwaardige inrichting op buurtplek	**Basis aanbod goede steunplekken:** ▪ per (23-30) 0-5 jarigen een steunplek spelen ▪ per (63-70) 6-11 jarigen een steunplek spelen en sporten (kan combinatie zijn met bovenstaande 0-5 plek) ▪ extra buurtroute is niet nodig ▪ geen extra programmering nodig
veel sociaaleconomische problemen hoog percentsge inwoners met lichamelijke en/of mentale klachten	**Uitgebreid aanbod steunplekken:** ▪ per (15-22) 0-5 jarigen een steunplek spelen ▪ per (55-62) 6-11 jarigen een steunplek spelen en sporten (kan combinatie zijn met bovenstaande 0-5 plek) ▪ indien te weinig ruimte voor steunplekkken, dan inzetten op extra buurtroute(s) en/of extra hoogwaardige inrichting op buurtplek	**Basis aanbod goede steunplekken:** ▪ per (23-30) 0-5 jarigen een steunplek spelen ▪ per (63-70) 6-11 jarigen een steunplek spelen en sporten (kan combinatie zijn met bovenstaande 0-5 plek) ▪ Extra buurtroute is niet nodig ▪ Zet extra in op programmering

Zwakke buurt ← **SOCIAAL ECONOMISCH** → Zwakke buurt

Weinig ruimte ← **FYSIEK** → Veel ruimte

Compacte woonomgeving, kleine tuinen Veel speelbarrières Weinig ruimte voor BOSS	Ruime woonomgeving, grote tuinen Weinig speelbarrières Veel ruimte voor BOSS

BIJ NIEUWBOUW EN HERONTWIKKELINGEN MAKEN WE EEN BSS-LAGENINDELING.

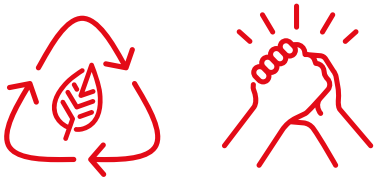
Bij ruimtelijke ontwikkelingen of gebiedsaanpakken werken we gelijk volgens de nieuwe uitgangspunten en normen van dit speelbeleid. Ze bieden namelijk goede kansen om gelijk een goede BSS-structuur voor de toekomst neer te zetten. Bij iedere ruimtelijke ontwikkeling kijken we daarom hoe deze ontwikkeling in de lagenstructuur valt. Daarbij hebben we ook aandacht voor BSS-aanbod op straatniveau, zoals informele speelruimte.

Een ruimtelijke ontwikkeling of gebiedsaanpak vormt gelijk ook een kans voor omliggende gebieden. Het is daarom belangrijk ook te kijken naar 'knelpunten' of obstakels voor omliggende buurten, zoals drukke wegen die dwars door buurt-/ stad-speelroutes lopen. In het plan of de gebiedsaanpak kunnen we hiervoor mogelijk gelijk oplossingen meenemen.

WE DAGEN UIT EN ZETTEN AAN TOT CREATIVITEIT.

De huidige speel- en sportplekken op het buurtniveau zijn over het algemeen vrij eenzijdig en standaard ingericht. We willen hierin de creativiteit meer prikkelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het op termijn meer werken met thema's voor fantasiespel door kinderen. Op de ene plek kun je je bijvoorbeeld helemaal uitleven als piloot op de andere als piraat. Of het stimuleren van artistieke uitingen bij jongeren en volwassen via tijdelijke graffitimuren. Maar ook door andere meer creatieve en uitdagende vormen van sporten en (veelzijdig) bewegen of door de inzet op speelprikkels en spelaanleidingen.

GROEN EN DUURZAAM EN GEZOND

We zetten in op natuurlijk spelen, klimaatadaptieve inrichting en voldoende schaduw.
Vanuit het Groenambitieplan "Enschede één groot groen park" zetten we in op het vergroenen en biodiverser maken van Enschede. Groen zorgt daarbij voor een prettig en gezond verblijfsklimaat en een uitdagende leefomgeving. Als principe hebben we daarom in het groenambitieplan al opgenomen dat we groen beter gaan benutten in combinatie met bewegen, spelen, sporten en ontmoeten. Dit vanuit het principe "Groen uitdagend, toegankelijk en ook rustplekken" (zie kader). Dit principe sluit goed aan bij de doelen van dit BSS- beleid. We hanteren dit Groenambitieplan principe (zie kader) daarom ook in dit beleid als concreet beleidskader. Zo zetten we actief in op het vergroenen van bestaande BSS plekken en de aanleg van nieuwe groene en/of natuurlijke BSS plekken. Dit mede vanuit het positieve effect dat een groene omgeving heeft op de gezondheid.

Naast het bewust vergroenen zetten we ook in op klimaatadaptatie. Dit vanuit het Water- en klimaatadaptatieplan Enschede. Denk daarbij aan het tegengaan van wateroverlast of de gevolgen van hitte in de vorm van hittestress. Of effecten van te veel UV- straling op de huid. Groen zorgt daarbij voor koelte, schaduw en waterinfiltratie. We zien daarom ook een nadrukkelijke verbinding met het vergroenen. We zetten in op een groene en klimaatadaptieve omgeving en leggen zo mogelijk verbindingen met bewustwording rond het belang van groen, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Uit: Groenambitieplan Enschede "Enschede één groot groen park"
Principe: Uitdagend, toegankelijk en ook rustplekken (groen benutten)
We zorgen voor uitdagend en prikkelend groen en maken groen meer toegankelijk. We zorgen dat de functies die groen kan hebben beter worden benut, zowel in nieuw groen als door bestaand groen aan te passen. Zo kan groen uitdagen en uitnodigen tot sporten, bewegen en spelen. Zowel door een bewust gekozen inrichting als door onderhoud. Denk bijvoorbeeld aan:

Avontuurlijk en uitdagend groen door aanleg van speelbossen, het vergroenen van schoolpleinen, groene speelplekken, groene fiets- en wandelroutes en meer voor iedereen toegankelijk groen. Dat kan ook kleinschalig door uitdagende boomstammen en een boom met takken tot de grond om in te klimmen of hutten te bouwen. Soms kan het extra maaien van een plek al voldoende zijn, zodat er plek is voor sporten als voetbal, hockey of bootcamp.

Groene ontspannings- en/of ontmoetingsplekken zijn daarbij belangrijk vanuit de verbindende functie van groen, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten of even rustig nadenken en nieuwe innovatieve ideeën bedenken. Het aanbrengen van eetbaar groen, dat mensen uitdaagt om het groen in te gaan en tegelijkertijd het besef van de herkomst van ons voedsel vergroten. Tegelijkertijd biedt groen ook rust en ontspanning voor mens en dier en een schuil- en slaapplek voor dieren.

VOOR DE SCHAALNIVEAUS EN BSS-VOORZIENINGEN BETEKENT DIT MEER CONCREET:

We zetten in op natuurlijk spelen en voldoende schaduw waar het kan. Zowel in de wijklaag als de buurtlaag zoeken we naar mogelijkheden voor natuurlijk spelen zoals in natuurspeelplekken en speelbosjes. Denk daarbij aan spelen met zand en water, hutten bouwen, klimbomen, bosjes waarin je je kan verstoppen en hoogteverschillen met speelwaarde en natuurbeleving. Bij die beleving kan natuureducatie van toegevoegde waarde zijn.

Informele groene plekken als een grasveldje, groenstroken, bosplantsoen en bomen in de wijken kunnen zorgen voor veel gebruikswaarde. Vaak kan met kleine aanpassingen de groene ruimte veel interessanter en meer bruikbaar worden gemaakt. Bijvoorbeeld met hoogteverschillen, een laag vertakte boom om in te klimmen of een heestersoort die tegen een stootje kan. Kleine spelaanleidingen als keien of gekleurde paaltjes maken duidelijk aan de buurt dat je deze ruimte kan gebruiken om in te spelen, bewegen en ontmoeten.

We zetten op beide schaalniveaus ook actief in op voldoende schaduw. Dit zowel voor koelte als het beperken van UV-straling. Bij de buurtuitwerkingen en inrichtingen van plekken en routes zorgen we dus voor voldoende schaduwplekken, bij voorkeur door schaduw van groen en bomen. Hier ligt ook een relatie met de groennorm die in ontwikkeling is vanuit het groenambitieplan.

GROEN EN DUURZAAM EN GEZOND

We maken werk van circulair en duurzaam

Nederland heeft als doel in 2050 volledig circulair te zijn, met als tussendoel 50% minder gebruik van primaire/niet hernieuwbare grondstoffen in 2030. De urgentie is, gezien de korte tijd tot 2030, hoog. Vanuit Bewegen, spelen en sporten hebben we ook een rol in het behalen van deze doelen.

Als gemeente treden we op als ontwerpers, vormgevers, inrichters en beheerders van de openbare ruimte. Het is daarom van belang om circulariteit als criterium mee te nemen. Dit doen we door:

- Circulariteit nadrukkelijker mee te nemen bij inkoop: We gebruiken circulariteit als een duidelijk criterium bij inkoopprocessen.
- Gebruik van duurzame materialen: We leggen de nadruk op het gebruik van duurzame materialen.
- Waar mogelijk toestellen hergebruiken: We hergebruiken toestellen en materialen waar mogelijk om de levensduur te verlengen.

OPEN

We geven de buurtplannen samen vorm

Het beleid voor spelen en uitdagende openbare ruimte is mede tot stand gekomen vanuit gesprekken met diverse instellingen en organisaties die zich richten op BSS. Zo is er gesproken met vertegenwoordigers van Stichting Enschedese Speeltuinen, wijk- en dorpsraden, wijkbudgetcommissies, Jong053, Alifa, Incluzio Enschede, het senioren-platform, woningcorporaties, de hoofdbesturen van de grootste kinderopvangorgani-saties, en het primair en voortgezet onderwijs in Enschede. De verdere vormgeving en uitwerking van dit beleid doen we ook zo veel als mogelijk samen. Dit wel vanuit heldere uitgangspunten en afspraken. Dat doen we door het beleid te vertalen in concrete buurtplannen, die we per (CBS)buurt samen opstellen.

In deze paragraaf geven we een verdere toelichting op de rol van inwoners, ondernemers en instellingen in de uitwerking in buurtplannen:

Met professionele partners: wijk- en buurtplekken verder duiden

Het hoofdnetwerk (stadslaag en buurtplekken/ -routes) werken we uit met de professionele partners. We hebben al aangegeven dat we vinden dat we als gemeente moeten zorgen voor een goede structuur. Tegelijkertijd wil dat niet zeggen dat we alles zelf moeten realiseren en dat dit altijd in de openbare ruimte moet plaatsvinden. Juist bestaande of toekomstige vrij toegankelijke plekken van andere organisaties hebben daarin ook een belangrijke rol. Daarom willen we samen met onze professionele partners en organisaties de stads- en buurtplekken verder invullen. Waarbij de beleidskaders en normen uit dit hoofdstuk leidend zijn bij deze gezamenlijke uitwerking. Denk aan:

- **Schoolpleinen:** Scholen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol. Ook voor de omgeving van de school. De schoolpleinen kunnen een belangrijk onderdeel vormen van het netwerk om te spelen en bewegen in de buurt. Op verschillende plekken vervullen de schoolpleinen ook al zo'n rol. Ondanks dat lang niet alle schoolpleinen buiten schooltijd toegankelijk zijn, leert de praktijk dat kinderen ook buiten de schooltijden graag gebruik willen maken van een schoolplein. Het openstellen van schoolpleinen vraagt om maatwerk. Per school moet worden bekeken wat wenselijk en mogelijk is. In overleg kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om slechts een deel van een schoolplein open te stellen. De uiteindelijke keuze hiervoor ligt altijd bij de school (of scholenstichting) als eigenaar en beheerder zelf.

- **Speeltuinen (SES):** In de gemeente Enschede liggen op dit moment 18 speeltuinen van de Stichting Enschedese Speeltuinen (SES). De inrichting van deze speeltuinen is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de vereniging of stichting zelf mede vanuit de subsidie die zij van de gemeente ontvangt. Doel van deze speeltuinen is om een laagdrempelige ontmoetingsplek te zijn voor jong en oud. Daarbij zetten ze ook in op inclusiviteit en ontmoeting. Een deel van de speeltuinen is nu openbaar toegankelijk, de rest binnen afgebakende tijden. De SES heeft wel ambities om bredere openingstijden te hanteren, maar dit is nu nog beperkt mogelijk. De stichting wil een verdere kwaliteitsslag maken met de speeltuinen. Zo willen ze zich richten op bredere doelgroepen. Aan de slag met het aanbod van de voorzieningen op de speeltuinen.

- **Sportparken:** kunnen in het informele speel- en sportnetwerk ook een (belangrijke) rol vervullen. Dit naast de functie voor het georganiseerde sporten. Zo zijn er sportvelden die ook al (beperkt) speeltoestellen hebben of voor de buurt open zijn om informeel t sporten. Daarnaast zijn er ook sportlocaties die actief activiteiten voor de buurt organiseren. Rond de sportvelden is Sportaal vaak de beheerder.
- **Plekken van andere partijen:** Er zijn ook openbaar toegankelijke speelplekken bij andere partijen in eigendom en beheer. Zoals woningcorporaties, verpleeghuizen en zorginstellingen.

De hiervoor genoemde plekken kunnen onderdeel worden van het BSS-netwerk. Dan als buurt- of steunplek. Of ze daadwerkelijk onderdeel worden is afhankelijk van bijvoorbeeld de aanwezige voorzieningen, de mate waarin ze voldoen aan de beleidskaders en of ze openbaar toegankelijk zijn. Dit vraagt verdere maatwerkuitwerking. Bijvoorbeeld omdat een deel van de genoemde plekken niet openbaar toegankelijk zijn, maar bijvoorbeeld alleen binnen bepaalde tijden. Wel geldt dat we als gemeente minder invloed hebben op deze plekken. Daarom is het belangrijk dat er in de buurt ook een plek in de openbare ruimte is die als vervangende buurtplek kan dienen.

Wordt een plek van derden onderdeel van het BSS-netwerk? In alle gevallen geldt dan wel: de eigenaar of beheerder van de plek is en blijft verantwoordelijk voor de inrichting, het beheer en onderhoud van de plek. Ook blijft de eigenaar of beheerder verantwoordelijk voor de vanuit de Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen noodzakelijke inspecties en reparaties van toestellen en andere voorzieningen.

ACTIVITEITEN ROND SPORT- EN SPEELPLEKKEN IN DE BUURT (PROGRAMMERING)

Tijdens de gesprekken voor dit beleid is aangegeven dat er behoefte is aan het organiseren van spel- en sportactiviteiten rond toestellen in de buurt. Samen met partners onderzoeken we of en hoe we dit kunnen vormgeven. Dit doen we bijvoorbeeld met Sportaal, Incluzio Enschede en Alifa. Die ook allemaal betrokken zijn bij dit traject. Zo zet Alifa zich al actief in op jongerenwerk in de buurten en het organiseren van activiteiten.

Buurtuitwerking in buurtplannen met inwoners en vertegenwoordigers van specifieke doelgroepen

Inwoners (waaronder ook de wijk- en dorpsraden en wijkbudgetcommissies), ondernemers en instellingen in de buurt weten natuurlijk als geen ander waar er behoefte aan is in de buurt. Daarom betrekken we hen informerend op de hoofdstructuur en raadplegend rond:

- De verbetering van de inrichting/vormgeving van de wijk- en centraal gelegen buurtplekken: Hoe kunnen deze plekken nog beter ingericht worden, zodat ze beter passen bij de behoeften van de buurt? Het gaat hierbij dus niet om het aanwijzen van de locaties. Dat doet de gemeente samen met de in de vorige paragraaf genoemde partijen vanuit de in dit beleid genoemde beleidskaders en normen.
- De steunplekken mede bepalen: De gesprekken met inwoners, ondernemers en instellingen richten zich met name op deze steunplekken. Waar liggen deze nu? Welke kunnen omgevormd worden naar informele speelruimte? Waar moeten echt nieuwe steunplekken komen en in welke vorm? Welke kunnen we eventueel samenvoegen? Of welke bestaande plekken moeten we juist versterken? Uiteindelijk neemt de eigenaar (of beheerder) van de ruimte waar de steunplek komt de beslissing over de exacte inrichting en locatie van de steunplek. Dit zodat de steunplek voldoet aan de in dit beleid genoemde kaders en normen en de WAS.

Fondsen, Subsidies, Wijkbudget en bewonersinitiatieven

Geld uit fondsen en subsidies, zoals wijkbudget, kunnen ook op de hiervoor genoemde punten versterkend worden ingezet: het verbeteren van de inrichting van de wijk- en of buurtplekken en steunplekken. Waarbij de aangebrachte voorzieningen vervolgens weer in eigendom en beheer van de eigenaar/beheerder van het terrein komen. Deze eigenaar of beheerder is ook verantwoordelijk dat de voorzieningen worden onderhouden en voldoen aan de WAS of andere wettelijke (zorg)plichten, zoals de veiligheid voor de weggebruiker. Daarom is er logischerwijs altijd (bindend) advies en toestemming (eindoordeel) nodig van de eigenaar van het terrein. Voor de openbare ruimte is dit Stadsdeelbeheer. Stadsdeelbeheer maakt als beheerder van de openbare ruimte per initiatief een afweging aan de hand van de beleidskaders en normen van dit beleid, bestaande landelijke en gemeentelijke wet-, en regelgeving en veiligheid.

Als de situatie daarom vraagt kan de eigenaar of beheerder van de grond dus ook voorzieningen weghalen of verplaatsen die vanuit wijkbudgetten zijn geplaatst. Bijvoorbeeld als een voorziening aan het einde van de levensduur is of als er herinrichting van de omgeving nodig is om andere redenen. In de praktijk gebeurt dit dan vaak vanuit het gebiedsgericht werken in overleg met de buurt, wijk- of dorpsraad of wijkbudgetcommissie (die ook de aanvragen beoordeelt en het wijkbudget toekent). Als deze toestellen aan het eind van hun levensduur zijn houdt het niet automatisch in dat we dit toestel vervangen.

EIGEN SPEELTOESTELLEN VAN INWONERS

We staan in principe geen eigen (tijdelijk of vaste) speeltoestellen toe van particulieren in de openbare ruimte. Dit mede vanuit onze zorgplicht (zorg voor de veiligheid van de weggebruiker) en de vereisten die de WAS aan speeltoestellen stelt. In uitzonderlijke gevallen zijn maatwerkafspraken mogelijk met de afdeling Stadsdeelbeheer van de gemeente als beheerder van de openbare ruimte.

AANTREKKELIJK

We zorgen voor een goede basis: robuuste voorzieningen die goed zijn te beheren en onderhouden en die voldoen aan de wet (o.a. Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen)

Speeltoestellen moeten uitdagen tot bewegen, sporten en creativiteit. Veiligheid en goed onderhoud van de speeltoestellen is daarbij de noodzakelijk. Toestellen moeten voldoen aan bepaalde criteria. Dat geldt voor zowel de speeltoestellen die de gemeente Enschede in de openbare ruimte plaatst, als voor de toestellen die vanuit andere initiatieven of subsidies worden geplaatst in de openbare ruimte. De belangrijkste criteria voor speeltoestellen zijn veilig (WAS), duurzaam, circulair en onderhoudsbestendig. Onderdeel van de WAS is dat de toestellen een certificaat hebben.

Aan de toestellen worden ook eisen gesteld met betrekking tot het beheer van de toestellen. Zo moeten onderdelen van speeltoestellen voor lange tijd beschikbaar zijn, op voorraad zijn en snel leverbaar op korte termijn. De gemeente controleert daarop en toetst ook initiatieven vanuit bijvoorbeeld de wijkbudgetten of ze voldoen aan de criteria. Zo plaatsen we alleen toestellen die zijn aangeschaft bij leveranciers waarmee we als gemeente een raamovereenkomst hebben (aanbesteding loopt), zodat we toekomstbestendige speel- en sportvoorzieningen krijgen die we ook in de toekomst kunnen beheren en onderhouden. Belangrijk is ook dat er geen kapitaalvernietiging optreedt of dat er onveilige situaties ontstaan door plaatsing van voorzieningen die niet geschikt zijn voor de openbare ruimte.

2.3

BELEID IN CIJFERS

De verdere vormgeving en uitwerking van dit beleid doen we zo veel als mogelijk samen met partners en via een participatietraject (zie ook paragraaf 2.2 en de uitvoeringsagenda bij hoofdstuk 5). Voor dit traject is het ook goed om te weten wat onze huidige situatie als vertrekpunt is. Daarom geven we in deze paragraaf nog een beknopt overzicht van de huidige hoeveelheid en kwaliteit van de beweeg-, speel- sportvoorzieningen in de openbare ruimte.

HUIDIGE AREAAL EN KWALITEIT

We richten ons in deze beleidsnota in eerste instantie op het gemeentelijk areaal aan speel- en sportplekken in de openbare ruimte (A). We zijn eigenaar en beheerder van deze toestellen en hebben hier vanuit het beleid dus de meeste invloed op. Tegelijkertijd vinden we samenwerking met partijen belangrijk, omdat zij ook een belangrijke beweeg-, speel-, sport- en ontmoetfunctie vervullen in de buurten. Daarom nemen we de bij B en C waar mogelijk mee in de buurtuitwerkingen. Zo kan een areaal onder B en C ook bijvoorbeeld onder voorwaarden een buurtplek vormen. Zoals ook verwoord in paragraaf 2.2 hiervoor. Op verschillende plekken in Enschede liggen daarnaast Cruyffcourts en Krajicek Plaza's. We zien deze plekken als onderdeel van het totale BSS-netwerk als beschreven in deze nota en benoemen ze om die reden niet apart. Met de Cruyff en de Krajicek Foundation gaan we in de uitwerking van dit beleid in gesprek over de toekomstige ontwikkeling rond deze plekken.

Kwaliteit

In de afgelopen periode zijn er een aantal onderzoeken[1] en inspecties uitgevoerd. Dit op het gebied van de beweegvriendelijke leefomgeving, openbare ruimte en kwaliteit van speelvoorzieningen. Hieronder benoemen we de belangrijkste uitkomsten.

Beweegvriendelijkheid

Met behulp van de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving (KBO[2]) is onderzoek gedaan naar de hoeveelheid en nabijheid van voorzieningen, globaal op buurtniveau. Het onderzoek geeft geen inzicht in de kwaliteit van de voorzieningen:

- Enschede scoort 69 punten op de KBO. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde 64 en ook hoger dan vergelijkbare steden 67.
- Vooral stedelijke buurten in de gemeente scoren goed op het aantal voorzieningen.
- Op recreatief groen en blauw (parken, slootjes en bosgebied) scoort de gemeente minder goed. In het buitengebied is volop groen en blauw aanwezig, maar met name in stedelijke buurten waar veel inwoners wonen is deze aanwezigheid beperkter.

[1] Beweegvriendelijk Enschede, Mulier instituut

[2] KBO is opgebouwd uit vier deelindicatoren, met elk een score van 0 tot en met 100:

- sportaccommodaties (diversiteit en nabijheid van sportvelden (voetbal en /of hockey), tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden)
- sport- en speelplekken (nabijheid van sport- en speelplekken in de openbare ruimte)
- recreatief groen en blauw (nabijheid en oppervlakte van parken en water geschikt voor recreatief gebruik)
- nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school)

AREALEN		
Wat	**Aantal**	**Toelichting**
A. GEMEENTELIJK AREAAL IN DE OPENBARE RUIMTE		
Speelplekken	415	De speelplekken variëren van plekken met één toestel tot een uitgebreide buurtspeelplek met verschillende toestellen.
Sportplekken	44	Veelal trapvelden
Speeltoestellen totaal over de sport en speelplekken	1835	Betreft b.v. schommels, speelhuisjes, klimtoestellen of een duikelrek. Ook gaat het om sporttoestellen, zoals een trapveld met doeltjes, pannaveld, skatevoorziening, tafeltennistafel of basketbalpaal. We hebben ook een aantal interactieve speeltoestellen en sportvelden met een wijkfunctie, zoals de Cruijffcourts (voetbal) en de Krajicek playgrounds (multisport).
B. OVERIG GEMEENTELIJK, NIET OPENBARE RUIMTE		
Sportterreinen (met soms speeltoestellen)		In beheer van Sportaal en bij sportverenigingen
GEMEENTELIJKE AREALEN OP DE KAART		
Bovenstaande arealen staan ook op kaart weergegeven. Zie hiervoor: ▪ BuitenSpeelKaart Enschede: Geeft inzicht in de speelplekken (een speelplek kan bestaan uit meerdere toestellen) in Enschede. Het gaat dan om de openbare speelplekken van de gemeente. ▪ Overzichtskaart sport- en speelvoorzieningen:[3] een eerste kaart met de locaties van de speeltoestellen. Aangevuld met bijvoorbeeld de speeltuinen van Stichting Enschedese Speeltuinen (SES), scholen, Krajicek Playgrounds en Cruyff Courts.		
C. OVERIG VAN ANDERE PARTNERS EN PARTIJEN, NIET GEMEENTELIJK		
Speelplekken van andere partners en partijen		▪ De 18 speeltuinen van Stichting Enschedese Speeltuinen ▪ Openbaar toegankelijke schoolpleinen, speelplekken van woningcorporaties, enz. Deze zijn niet allemaal in zicht bij de gemeente. De exacte plekken en publieke toegankelijkheid nemen we daarom mee in de buurtuitwerkingen, waarin we nader in gesprek gaan met onze partners.

[3] Deze kaart geeft een eerste inzicht in alle aanwezige sport, beweeg en speellocaties in Enschede. Er volgt een actualisatie in de nieuw sport, beweeg en spelennota.

Speelruimtescan

Hierbij is gekeken naar de speelwaarde van alle speelplekken en de hele openbare ruimte per buurt in Enschede. Ook zijn de speelplekken beoordeeld op de mate waarin ze bijdragen aan onze opgaven, zoals Klimaatadaptatie, vergroening en inclusief Enschede. De speelruimtescan (Speelplan, 2023) laat op buurtniveau zien dat:

- De speelplekken over het algemeen op goed gesitueerde, veilige plekken liggen.
- Er ook veel kleine speelplekken zijn die lager scoren op situering (weinig sociale controle).
- In een aantal buurten liggen veel speelplekken op korte afstand van elkaar, terwijl deze elkaar qua aanbod niet aanvullen.
- De speelkwaliteit en huidige staat van de speelplekken is over het algemeen ook redelijk tot goed, hoewel een aantal speelplekken sterk verouderd is.
- Op klimaatadaptatie (en groen) scoren sommige buurten wat minder.
- Op inclusiviteit is nog veel winst te behalen. Plekken komen op inclusiviteit namelijk niet boven een slecht tot redelijk uit.

In bijlage 1 zijn de resultaten per buurt opgenomen.

IN AUGUSTUS 2023 IS OOK EEN NULMETING VAN DE VEILIGHEIDSINSPECTIE UITGEVOERD VAN ALLE GEMEENTELIJKE SPEELTOESTELLEN IN ENSCHEDE.

Dit gebeurt volgens de WAS. Voor de nulmeting zijn alle gemeentelijke openbare sport- en speelplekken bezocht. Uit de veiligheidsinspectie blijkt dat:

- De speeltoestellen nog voldeden aan de veiligheidsnormen vanuit de WAS.
- Tegelijkertijd een groot aantal toestellen direct of op korte termijn al aan vervanging toe is (zie tabel hieronder). In totaal gaat het dan om **ca.278 speeplekken waar iets moet gebeuren tot en met 2027**.
- Er zijn veel locaties waar soms maar 1 of 2 toestellen staan. Dit zorgt voor locaties die weinig tot niet bezocht worden, maar wel onderhoud nodig hebben.

Wat we hebben meegenomen:

- De speel- en sportplekken van partners in de stad meenemen als belangrijk onderdeel van het totale beweeg-, speel- en sportnetwerk.
- Bij de vertaling van het beleid verder inzichtelijk maken in de buurtuitwerkingen welke plekken/ locaties echt vrij toegankelijk zijn en welke plekken bijvoorbeeld (soms) gesloten zijn.
- De uitkomsten en inzichten vanuit de onderzoeken vormen mede een belangrijke basis voor deze beleidsnota en vervolgens de vertaling van het beleid naar de buurten.

VERWACHT VERVANGJAAR	AANTAL SPEELPLEKKEN
2023	7
2024	17
2025	63
2026	183
2027	8

Resultaat nulmeting inspectie augustus 2023

SPORTEN
IN ENSCHEDE

"ONZE AMBITIE: VAN JONGS AF AAN KAN IEDEREEN OP EEN VEILIGE EN LEUKE MANIER SPORTEN EN BIJ EEN SPORTVERENIGING DIE KLAAR IS VOOR DE TOEKOMST, OP EEN KWALITATIEVE EN DUURZAME ACCOMMODATIE."

3. SPORTEN

In dit hoofdstuk staan we stil bij georganiseerd sporten: het in verenigings- of wedstrijdverband actief bewegen gericht op competitie, prestatie, plezier en voldoening. Bij georganiseerde sport hoeft men niet altijd lid te zijn van een vereniging. Mensen kunnen bijvoorbeeld ook bij een sportschool of bij een bootcamp met een trainer in het park sporten. Allemaal belangrijke manieren waarop onze inwoners in beweging komen, aan hun gezondheid werken en mensen ontmoeten. Hiermee werken we aan de uitvoering van het beleidskader gezond Enschede. Maar hoe zorgen we dat iedereen kan en gaat sporten? Dat sporten sociaal veilig is? En welke sportaccommodaties zijn daarvoor nodig? Deze vragen en de vraag hoe we met topsport en sportevenementen in Enschede omgaan komen in dit hoofdstuk aan de orde.

Bij het beantwoorden van die vragen nemen we de volgende aspecten mee:

Uit het rapport "Zo Sport Nederland" over 2023 blijkt dat de sportdeelname na de coronajaren verder aan het herstellen is maar nog niet op het niveau van voor de coronajaren. Aandacht blijft specifiek nodig voor woonwijken met lage Sociaal economische status (SES) en jongeren.

- Uit de nieuwste lokale Kennis en Informatiesysteem Sport rapportage (van NOC*NSF) blijkt landelijk een lichte daling van het aantal leden van sportverenigingen. De Enschedese rapportage 2023 laat zien dat het aandeel Enschedese inwoners dat lid is van tenminste één sportvereniging de afgelopen jaren stabiel blijft. Het percentage inwoners dat lid is van een vereniging in Enschede ligt duidelijk lager dan in de provincie Overijssel en ook lager dan gemiddeld in Nederland.
- In april 2024 is de sportdeelname index afgenomen in Twente. Hiervan is ook een gedeeltelijke Enschedese deelrapportage gemaakt. Uit deze index blijkt dat 66% van de Enschedeërs wekelijks sport. De meest populaire sporten waren hierbij fitness, wandelen en hardlopen. Van de Enschedeërs die niet sporten geeft 41% wel te willen gaan sporten. Tegelijkertijd vindt 20% van de inwoners het erg moeilijk om te gaan sporten.
- In de verenigingsmonitor van 2024 geven Enschedese sportverenigingen aan dat hun ledenaantallen zijn gegroeid.
- Het sportlandschap verandert: waar vroeger veel sport in verenigingsverband was, is de laatste decennia een andere manier van sporten te zien.
- Er zijn nieuwe sporten zoals padel en urban sports.

3.1 WAAR STAAN WE NU?

Op dit moment werken we vanuit het Sport- Beweeg- en Leefstijl- akkoord (SBL-akkoord) gebaseerd op het Nationaal Sportakkoord II en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De meest recente beleidsnota - "Sportief werken aan je gezondheid" is in 2019 geactualiseerd. In deze documenten is geen beleid over sportaccommodaties vastgelegd. Hier is wel behoefte aan vanuit de verenigingen, Sportaal en gemeente zelf. Met deze nota als basis zorgen voor uitvoeringsregels sportaccommodaties. Zie bijlage 5 van de bijlages.

ONZE PRIORITEITEN EN KEUZES BIJ GEORGANISEERDE SPORT ZIJN:

Voorzetting van huidig sportbeleid:

- Sportstimulering
- Vaardig in bewegen
- Vitale sport en beweegaanbieders
- Sport bereikbaar voor iedereen

Voorstellen voor nieuwbeleid:

- Veilig sportklimaat
- Talentontwikkeling en topsport
- Breedtesport evenementen
- Regels voor sportaccommodaties

3.2

SPORTSTIMULERING

Sportbeoefening wordt door gemeenten gestimuleerd als zinvolle vorm van vrijetijdbesteding (sport als middel), maar ook steeds vaker instrumenteel ingezet, ten gunste van mens en maatschappij. Sportstimulering verdient ook aandacht onder kinderen omdat kinderen steeds minder bewegen. Hiermee nemen hun motorische vaardigheden af. Dit beïnvloedt zowel hun gezondheid als hun plezier en zelfvertrouwen. De omgeving waarin kinderen opgroeien beïnvloedt het beweeggedrag van kinderen. Ook mensen met een lage SEP bewegen minder. Dat heeft zowel praktische redenen als psychosociale oorzaken. Deze problematiek concentreert zich in aandachtwijken.

Ook is het belangrijk om aandacht te hebben voor "niet sporters". Mensen voor wie sport geen plek heeft in hun leven, omdat zij bijvoorbeeld denken dat ze het niet kunnen of omdat ze sporten niet leuk vinden. Er valt veel winst te behalen door deze groep in beweging te krijgen. Uit de sportdeelname index blijkt dat 27% van de inwoners van Enschede weinig commitment heeft om te gaan sporten. Van deze groep geeft 20% aan wel enige intentie te hebben om wekelijks te gaan sporten, maar dit erg moeilijk te vinden.

3.3

VAARDIG IN BEWEGEN

Onder het mom 'jong geleerd is oud gedaan' is het van belang om de jongste inwoners van onze stad vaardig en met plezier te laten (starten met) bewegen. Achtergrond hiervan is dat kinderen die op jonge leeftijd weinig bewegen zich motorisch minder goed ontwikkelen en een grotere kans hebben op overgewicht. Ze lopen als gevolg daarvan een verhoogd risico op het ontwikkelen van chronische aandoeningen. Bovendien beleven kinderen die motorisch minder ontwikkeld zijn minder plezier aan sport, komen ze makkelijker aan de zijlijn te staan omdat ze niet goed meekomen bij het spelen of gymmen, en is de kans op stoppen met sport groter. Op beide vlakken, het voldoende bewegen en de motorische vaardigheid, bestaan zorgen. Niet alleen beweegt de jongste jeugd steeds minder, ook de motorische vaardigheid gaat achteruit.

Om meer kinderen aan de beweegrichtlijnen te laten voldoen EN om de neerwaartse spiraal van de motorische vaardigheid van kinderen naar boven toe om te buigen leggen we met ons sport- en stimuleringsaanbod de focus op kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar. Specifiek voor het voldoende bewegen hebben we ook aandacht voor de uitval in sport en bewegen van jongeren tussen de 12 en 18 jaar.

We zetten in op meerdere terreinen:

- Van jongs af aan vaardig in beweging, zodat kinderen sporten leuk vinden.
- Zorgen dat sportverenigingen een goed kader hebben en in staat zijn om leden te trekken en te behouden.
- In lage SEP-wijken eerst inzetten op voldoen aan beweegrichtlijnen en zorgen dat mensen bewegen leuk vinden.
- We zoeken de samenwerking met het onderwijs.

Wil sportbeoefening een levenslange gewoonte worden dan moet de interesse behouden blijven en ingebed worden in een vaste en veilige sociale omgeving, zoals de sportvereniging. Zo kunnen veel meer kinderen vanuit plezier naar gezonde sportgewoontes worden geleid. Vooral kinderen in de meest kwetsbare groepen hebben hier baat bij. Het is interessant dat met name teamsporten hier een gunstig effect op hebben vanwege het sociale aspect

Het streven is dat in 2040 sport en bewegen echt voor iedereen vanzelfsprekend is. Aandacht gaat hierbij uit naar alle leeftijdsgroepen van peuter, jeugd en jong-volwassenen naar volwassenen, ouderen en kwetsbare doelgroepen. Sporten en bewegen helpt namelijk om vermijdbare gezondheidsverschillen aan te pakken en maakt onderdeel uit van een gezonde leefstijl.

AMBITIE

- Inzicht hebben in de motorische vaardigheid van de Enschedese kinderen en jongeren en deze te verbeteren.
- Het aantal kinderen dat voldoet aan de beweegnorm stijgt.
- De sportdeelname in leeftijdscategorie 12 – 18 jaar stijgt.
- Ouders en opvoeders hebben een groter bewustzijn van het belang van bewegen en via hun kinderen kunnen ook zij worden geprikkeld tot meer bewegen.

3.4 VITALE SPORT- EN BEWEEGAANBIEDERS

De Nederlandse verenigingscultuur is uniek in de wereld. Sportverenigingen zijn een plek om elkaar te ontmoeten en samen plezier te hebben. Tegelijkertijd ben je op de sportvereniging ook bezig om beter te worden in je sport, wedstrijden te spelen en je gezondheid te verbeteren. Je kan je er inzetten als vrijwilliger. De meerwaarde van sportverenigingen is dan ook groot en daarom is het van belang dat de verenigingsstructuur in Enschede gewaarborgd blijft. Sportverenigingen zijn het fundament van sportend Enschede. Het is belangrijk dat sportverenigingen open zijn. Een verenigingscultuur is een levend iets, ieder nieuw lid voegt iets toe.

In maart 2024 is de verenigingsmonitor[4] afgenomen onder de sportverenigingen in Enschede. Met deze monitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Enschede in kaart. Zo kunnen we samen met Sportaal beleid maken om sportverenigingen (nog) beter te ondersteunen. 74 verenigingen namen deel, een respons van 52%. Dit is voldoende om een goede weergave te geven van de situatie in Enschede. Er zijn 2 indicatoren onderzocht: organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie binnen de vereniging. Een vitale vereniging scoort op beide onderdelen een voldoende. In Enschede is 30% van de verenigingen die de monitor hebben ingevuld vitaal. Dit is landelijk gezien een goede score. Landelijk is dit 24%. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en hebben oog voor de maatschappelijke rol die ze vervullen. Dit zijn voornamelijk grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie. Enschedese verenigingen scoren goed op maatschappelijk oriëntatie. Verder blijkt uit de monitor dat goede en voldoende accommodaties een belangrijk aandachtspunt is voor verenigingen.

[4] De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van de verenigingsmonitor vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Enschede kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

Ondanks dat Enschede landelijk gezien goed scoort qua vitale verenigingen moeten we ons ook realiseren dat het huidige verenigingssysteem onder druk staat. Ledenaantallen stabiliseren of lopen terug, vrijwilligersfuncties zijn steeds moeilijker in te vullen en financiële problemen dienen zich vaker aan. Een vitale vereniging heeft zijn eigen organisatie op orde, zorgt voor regulier sportaanbod en vervult daarnaast een bredere maatschappelijke functie.

Daarom moeten we samen met verenigingen werken aan een nieuw en sterk fundament van sportverenigingen. Dat kan alleen als verenigingen erkennen dat er iets moet gebeuren. Via Sportaal willen we verenigingen daarin ondersteunen met 'best practices' vanuit het land. Thema's die besproken kunnen worden zijn 'de bestuurders van de toekomst, verjonging en vernieuwing' of 'wat zijn toekomstige verdienmodellen in de sport'. Met de sportregisseurs van Sportaal hebben verenigingen een vast aanspreekpunt. Zij staan voor verenigingen klaar om mee te denken over de toekomst waarbij de vraag vanuit de sportvereniging komt. Verenigingen zullen ook zelf actief aan de slag moeten gaan om een vitale vereniging te blijven en kritisch zijn op hun bestaansrecht. In de nieuwe subsidieverordening is dit een belangrijk toetsingscriterium. Daarnaast blijven we aandacht houden de belangrijke maatschappelijke positie van sportverenigingen, voor kracht van verenigingen en samenwerken van sportverenigingen met andere maatschappelijke partners.

Sportverenigingen kunnen zich bijvoorbeeld inzetten voor kwetsbare groepen, kunnen evenementen organiseren om mensen te laten bewegen en gezonde leefstijl promoten in hun kantines. Als gemeente willen we dit stimuleren. Dit geven we een plek in de nieuwe subsidieverordening voor sportverenigingen.

AMBITIE

- We streven ernaar dat zoveel mogelijk verenigingen vitaal zijn: verenigingen met een plan voor de toekomst, met de organisatie en financiën op orde en een sterke positieve invloed op de gemeenschap. Uitwerking van deze ambitie vertalen we onder meer naar nieuwe subsidieregels. Daarnaast monitoren we de vitaliteit van verenigingen iedere 2 jaar met de verenigingsmonitor.

3.5

SPORT BEREIKBAAR VOOR IEDEREEN

Er zijn verschillende groepen die minder bewegen dan gemiddeld of voor wie bewegen en sporten minder vanzelfsprekend is. Dit kan meerdere redenen hebben. Bijvoorbeeld dat er een hulpmiddel nodig is om te kunnen sporten met een beperking. Of omdat sporten niet vanzelfsprekend is in je omgeving, netwerk of cultuur. We zorgen voor een openbare ruimte waar iedereen, gratis, kan bewegen. Daarnaast geven wij sportverenigingen subsidie om sporten financieel toegankelijk te houden. Ook andere vormen van toegankelijkheid zijn belangrijk.

AANGEPAST SPORTEN EN PASSEND SPORTEN

Iedereen moet kunnen sporten, ook als je een beperking hebt. Daarom onderzoeken we welke mogelijkheden het best passen binnen Enschede om sporten voor mensen met een beperking mogelijk te maken. Ook werken we op dit onderwerp samen met de andere gemeenten in Twente. Soms is de doelgroep van een aangepaste sport te klein om in één gemeente goed te organiseren. Met de regionale werkgroep inclusiviteit als onderdeel van de Twentse Visie op Sport en Bewegen werken we samen om aanbod wat heel specifieke voorzieningen vraagt regionaal te organiseren. Dit draagt bij aan een breder aanbod en kunnen sporten beter georganiseerd worden.

Ook voor kinderen die wat extra zorg en begeleiding kunnen gebruiken om bij een vereniging te sporten, blijven we ons inzetten. Op dit moment is er aanbod voor passend sporten bij verschillende verenigingen in Enschede. Tegelijkertijd proberen we kinderen met gedragsproblematiek zo veel mogelijk te begeleiden naar bestaand regulier sportaanbod. Samen met Sportaal willen we iedere inwoner helpen om een plek te vinden om te sporten.

AMBITIE

Sporten en bewegen moet vanzelfsprekend zijn, ongehinderd leeftijd, lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie. Hierbij horen de doelen:

- De diversiteit bij sportverenigingen neemt de komende jaren toe.
- Er worden meer activiteiten georganiseerd voor groepen die minder vaak sporten, zoals bijvoorbeeld mensen met een beperking, ouderen, mensen met een migratieachtergrond of mensen met een lagere sociaaleconomische positie.
- Het percentage sportverenigingen met beleid op het gebied van diversiteit neemt toe.
- We evalueren wat de beste manier is om doelgroepen die minder bewegen te bereiken.

3.6

VEILIG SPORTKLIMAAT

Een veilig sportklimaat is een geheel van afspraken, richtlijnen en waarden die er samen voor zorgen dat leden van de sportclub zich binnen de club op hun gemak voelen en hun mentale en fysieke gezondheid niet in het gedrang komt. NOC*NSF heeft samen met sportbonden daarvoor een ondersteuningsprogramma ontwikkeld voor verenigingen om te borgen dat sportverenigingen verder kunnen bouwen aan een veilige sport en een fijne sportplek voor hun leden.

Dit gebeurt aan de hand van de vier V's:

- Vereniging brede gedragscode
- Vertrouwenscontactpersoon op de club
- Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers
- Vakkundig geschoolde trainer-coaches

In Enschede vinden we het belangrijk dat sportverenigingen voor iedereen een veilige plek zijn. Iedereen moet zich bij een sportvereniging thuis kunnen voelen, ook als je net nieuw binnenkomt. Voor grensoverschrijdend gedrag of discriminatie in welke vorm dan ook is geen plaats bij Enschedese sportgelegenheden. We willen daarom niet dat het voldoen aan de 4 V's een afvinklijstje wordt, maar dat deze waarden intrinsiek door verenigingen gedragen worden. Voor iedere sportaanbieder zou aan de 4 V's voldoen vanzelfsprekend moeten zijn. Om dit te bereiken leggen we de focus op het belonen van verenigingen die de 4 V's op orde hebben.

We streven ernaar dat in 2026 alle Enschedese sportverenigingen de vier V's op orde heeft. Dit verwerken we ook in de nieuwe subsidieverordening voor sportverenigingen, waarin we ook opnemen hoe we omgaan met verenigingen die niet aan de vier V's voldoen.

AMBITIE

Iedereen moet zich veilig kunnen voelen tijdens het uitoefen van sport of het bezoek aan sportwedstrijden met de doelen: Verhogen van het aantal verenigingen dat voldoet aan de basiseisen die worden gesteld in het kader van een sociaal veilig sportklimaat en verlagen van het aantal incidenten bij sportaanbieders.

37

ONDERNEMENDE SPORTAANBIEDERS/ PLATFORM ONDERNEMENDE SPORTAANBIEDERS (POS)

We zijn ons bewust van de toenemende positie van ondernemende sportaanbieders in het sportveld. Steeds meer mensen sporten niet bij een vereniging, maar bij bijvoorbeeld een sportschool (fitness) of een bootcamp. Uit de sportdeelname index 2024 wordt duidelijk dat in Enschede individuele fitness de meest populaire sport is. Ook fitness in groepsverband staat in de top tien. In de top 3 meest populaire sporten staan geen verenigingssporten.

Het aantal inwoners wat lid is van een sportvereniging blijft in Enschede stabiel. Om onze doelstellingen waar te kunnen maken hebben we meer nodig dan alleen de inzet van sportverenigingen. Voor de toekomst willen we daarom nieuwe samenwerkingen verkennen met de commerciële/ ondernemende sportsector. Denk hierbij niet alleen aan sportscholen, maar ook aan bootcampclubs en personal trainers. Vaak weten zij een achterban te creëren en kunnen ons, samen met sportverenigingen helpen de maatschappelijke waarde van Sport en bewegen te benutten.

AMBITIE

We gaan in gesprek met ondernemende sportaanbieders en evalueren de behoefte voor bijvoorbeeld een POS-loket in Enschede.

3.8

TALENTONTWIKKELING EN TOPSPORT

We willen meer aandacht geven aan talentontwikkeling in Enschede door de trainings- en opleidingscentra die in Enschede zijn gevestigd meer te faciliteren. Dit is een wijziging van beleid. Waar voorheen de aandacht was gevestigd op de breedtesport kiezen we nu ook voor inzet op talentontwikkeling. Dit willen we gaan doen door uitbreiding van subsidiemogelijkheden voor de opleidings- en trainingscentra voor sporters in Enschede. Hiermee geven we als gemeente de partijen die zich met talentontwikkeling bezighouden een steun in de rug en willen we het mogelijk maken dat meer talenten doorgroeien richting de nationale top.

DE WAARDE VAN TOPSPORT

Veel topsporters kiezen na hun sportcarrière voor een maatschappelijke carrière binnen de sport. Dit kan zowel binnen de breedtesport als binnen de talentontwikkeling en de topsport zijn. Topsport is qua publiciteit het meest bekende onderdeel van de keten sport. Topsport biedt waarden die een stimulerend effect hebben op de beoefening van breedtesport. De maatschappelijke waarde – samen met de maatschappelijke impact - van topsport is te zien als een overkoepelende term voor verschillende maatschappelijke waarden van topsport. Men gaat momenteel uit van zes maatschappelijke waarden[5] waar we een zevende waarde aan kunnen toevoegen.

MAATSCHAPPELIJKE WAARDE VAN TOPSPORT	
Ontplooiingswaarde	Welzijn van topsporters, talenten en de ontwikkeling die zij doormaken op sportief, maatschappelijk en persoonlijk gebied
Inspiratiewaarde	De manier waarop en de mate waarin topsport de maatschappij inspireert tot bepaald gedrag
Belevingswaarde	De mate waarin topsport bijdraagt aan een beleving en zorgt voor plezier, passie of teleurstelling
Verbindende waarde	Waarde van verbondenheid met sporthelden en sportteams (rolmodel)
Economische waarde	De bijdrage die sport levert aan de economie
Sociaal-culturele waarde	Waarde voor de cultuur en sociale normen en waarden
Innovatie	Topsport zorgt voor innovatie in voeding, begeleiding, faciliteiten en materialen. Door de continue zoektocht naar prestatieverbetering worden we creatief en innovatief. Het mooie is dat topsportinnovaties op termijn hun weg naar de breedtesport of samenleving vinden. Daar worden we allemaal beter van. Ook dat is maatschappelijke impact.

[5] K&I scan WP4, Maatschappelijke waarde van Topsport

ENSCHEDESE VISIE OP BREEDTESPORT, TALENTONTWIKKELING EN TOPSPORT

De sportketen bestaat uit breedtesport, talentontwikkeling en topsport. Deze onderdelen staan niet los van elkaar. Ze zijn met elkaar verbonden. Ze vloeien in elkaar over en versterken elkaar: Breedtesport is de basis voor elke sporter. Binnen de breedtesport kan het talent worden herkend en kan worden gestart met de begeleiding van dit talent. Van hieruit kan doorstroom plaatsvinden naar de regionale talentencentra en eventueel de nationale talenten- en trainingscentra. Door een goede samenwerking wordt de verbinding tussen breedtesport, talentontwikkeling en topsport sterker. Een samenwerkingsnetwerk van verenigingen, opleidingscentra en sportbonden is een belangrijke voorwaarde.

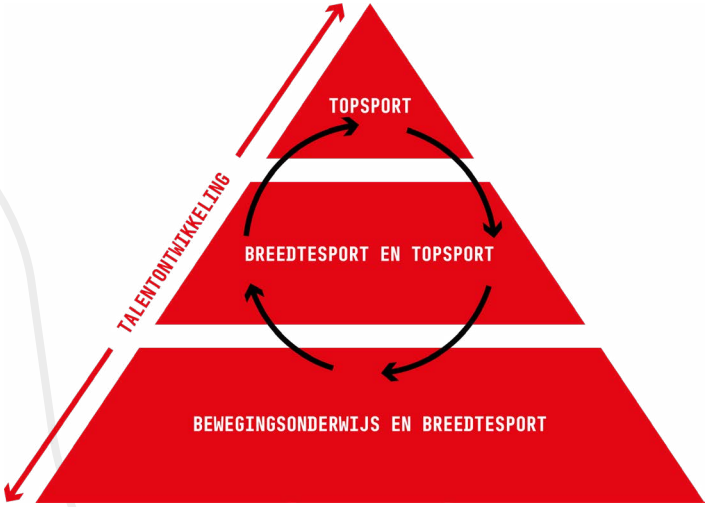
De bevordering van topsport[7] is vanuit de gemeente geen doel op zich in het gemeentelijk sportbeleid. Dit heeft te maken met de relatief hoge kosten van de ondersteuning van topsporters en topsportvoorzieningen afgewogen tegen de belangen van grote groepen breedtesporters. Bij intensieve begeleiding van talentvolle jongeren voor toeleiding naar topsportniveau zien we vooral een rol voor de betreffende regionale trainings- of opleidingscentrum, de landelijke sportbonden en het NOC*NSF. Sponsoren van talenten spelen daarin ook een grote rol.

Naast de komst van de FC Twente op Diekman-west als topsportvoorziening willen we samen met het onderwijs ook een talentencampus vormen op Diekman-west. We hebben de ambitie om samen met het Stedelijk Lyceum Zuid een talenten(top) sporthal te realiseren op Diekman West waar ook andere sportopleidingscentra gebruik van kunnen maken.

Als een Enschedese topsporter een bijzondere topprestatie levert, willen we dit in de stad vieren en vooral de topsporter de aandacht geven die hij of zij verdient. Ook uitzonderlijke sportprestaties van de Enschedese amateursporters willen we in het zonnetje te zetten.

[7] Hierbij gaat het minimaal om sport op het hoogste nationale niveau/ deelname aan de hoogste nationale competitie en toernooien.

Onderstaande afbeelding geeft weer hoe we talentontwikkeling zien, in relatie tot breedtesport en topsport. De breedtesport vormt de basis voor de topsport. Hoe breder de basis, hoe groter de kans dat daaruit, door talentherkenning en talentontwikkeling, topsporters voorkomen. Omgekeerd kan topsport een vliegwiel vormen voor de breedtesport.

De onlangs vastgestelde Twentse visie op sport en bewegen 2024-2027 sluit aan op onze visie: Talentontwikkeling is de brug tussen de (lokale) breedtesport en topsport. Waar lokaal van een bepaalde sport vaak niet genoeg talenten zijn om de gewenste voorzieningen te kunnen bieden is samenwerking gewenst en noodzakelijk. Sportnetwerk Overijssel wil hierin vanuit haar provinciale rol het voortouw nemen.

Samen met bonden, verenigingen, topsportorganisaties en onderwijsinstellingen wil zij bouwen aan talentprogramma's die duurzaam zijn. De geformuleerde doelstellingen hierbij zijn dat meer kinderen gaan en blijven sporten, meer en betere regionale samenwerking tussen bonden en verenigingen en verhogen doorstroom richting topsport.

We kennen in Enschede diverse kweekvijvers voor talentvolle sporters waar talenten hoog niveau kunnen trainen en verder werken aan hun ontwikkeling.

Trainings- en opleidingscentra in Enschede

- Regionaal trainingscentrum Atletiek Oost, gevestigd bij ACTION
- Top Climbing Twente – talentopleidingscentrum
- Top Judo Twente
- Baseball and Softball Academy Oost Nederland gevestigd bij Tex Town Tigers
- KNSB talentteam Midden Oost
- Stedelijk Lyceum Zuid als LOOT[8] school
- Johan Cruyff college ROC van Twente
- TalentNed

AMBITIE

- We willen een (financiële) bijdrage leveren aan het bevorderen en ondersteunen van talentontwikkeling richting topsport. We stellen de subsidieverordening ook open voor sportaanbieders die gericht zijn op talentontwikkeling.
- Hiermee willen we bereiken dat clubs die zich bezighouden met deze talentontwikkeling meer kunnen inzetten op opleiding van gekwalificeerde trainers, goede materialen tot hun beschikking hebben of de paramedische voorzieningen op orde hebben zodat jeugdige talenten goed begeleid kunnen worden.
- Enschede vindt het belangrijk dat talent behouden blijft voor Enschede en dat we goede faciliteiten kunnen bieden[9]. Vaak moeten jonge mensen, veel en ver reizen. Als er (top)sportvoorzieningen in de buurt zijn kunnen zij thuis bij hun familie blijven wonen. Ook het mentale welzijn van de sporters is een belangrijk onderdeel.
- Diekman- West moet de bakermat gaan worden van talentontwikkeling en topsport. Samen met onderwijs, kennisinstituten, de talenten-opleidingscentra, het verenigingsleven en overige relevante partijen werken we aan deze ambitie.

[8] Loot staat voor Landelijke Organisatie Onderwijs Topsport. Deze scholen hebben een speciale licentie om jonge topsporters te begeleiden. Dit zijn ook vaak talenten die deel uit maken van een regionale of landelijke jeugdselectie.

[9] Een voorbeeld hiervan is Bram Meijer, 7-voudig Nederlands kampioen Padel. Doordat de Tennisvereniging Zuid als een van de eerste tennisverenigingen padelbanen had heeft Bram Meijer veel in Enschede kunnen trainen en gebruik gemaakt van de faciliteiten die in Enschede aanwezig waren.

3.9

BREEDTESPORTEVENEMENTEN

Enschede is van oudsher een sportstad. De marathon Enschede is de oudste marathon in Nederland, EFC PW is de oudste voetbalvereniging (1885) in Nederland. De eerste officiële voetbalwedstrijd werd in Enschede gespeeld. Het FC Twente stadion is de bakermat van het professioneel vrouwenvoetbal in Nederland.

GROTE TOPSPORTEVENEMENTEN

In de in december 2023 vastgestelde evenementennota is de pijler Sport en vitaliteit opgenomen. De grote beeldbepalende topsportevenementen, zoals de Marathon en de Military Boekelo, trekken jaarlijks duizenden bezoekers en deelnemers naar Enschede en vallen onder de evenementennota zowel qua beleid als financiering. Internationale topsportevenementen dragen bij aan het bevorderen van citymarketing, toerisme en recreatie voor de stad Enschede en hebben een grote promotionele en economische waarde. Sportevenementen dragen bij aan de aantrekkelijkheid van Enschede en zorgen voor plezier en verbinding tussen mensen. In 2017 kleurde de hele stad oranje tijdens de finale van de EK vrouwen Grote evenementen brengen sport nadrukkelijk onder de aandacht en verbindt mensen met elkaar.

De Olympische spelen in Parijs zijn hiervan het meest recente voorbeeld. Topsport- en breedtesport-evenementen hebben beiden een stimulerend effect op de breedtesport. Te meer omdat bij veel topsportevenementen ook een programma voor breedtesporters wordt aangeboden of 'side-events' georganiseerd waarbij mensen kennis maken met de sport of deel kunnen nemen aan laagdrempelige activiteiten die aansluiten bij het topsportevenement. Zo wordt de verbinding gelegd naar de breedtesport.

3.10

SPORTACCOMMODATIES

Functionele en duurzame sportaccommodaties, afgestemd op de huidige en toekomstige capaciteitsbehoefte voor binnen- en buitensport, zijn essentieel voor een goed sportklimaat. In Enschede hebben we diverse gemeentelijke sportaccommodaties: zwembaden, sportparken (natuur-en kunstgrasvelden), ijsbaan en sporthallen- en zalen. Sportaccommodaties moeten aan bepaalde richtlijnen en voorschriften voldoen; ze moeten duurzaam en veilig zijn, voldoen aan kwaliteitsaspecten, geschikt zijn voor meerdere sportfunctionaliteiten en toegankelijk zijn. Op die manier borgen we de kwaliteit van de toekomstbestendige sportaccommodaties. Voor onderwijsgebruik en amateursport gelden andere richtlijnen dan voor topsport conform de NOC*NSF normen. In Enschede zijn de gemeentelijke sportaccommodaties vooral gericht op bewegingsonderwijs en met breedtesport.

Naast de gemeentelijke sportaccommodaties kent Enschede ook een groot aantal accommodaties die door verenigingen zelf worden geëxploiteerd, onderhouden en gefinancierd. Vanuit de gemeente hebben we hier weinig tot geen bemoeienis mee. Wel faciliteren we deze verenigingen zoveel mogelijk in samenwerking met Sportaal. Het gaat onder meer om tennis- en padelparken, golfbanen, hockeyvelden, maneges of sportscholen. Daarnaast heeft de Universiteit Twente eigen binnen- en buitensportvoorzieningen voor haar studenten. Tot slot behoren ook de sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte tot de sportinfrastructuur.
Het ongeorganiseerd sporten en bewegen, zoals in hoofdstuk 2 beschreven is, zeker sinds corona, steeds populairder. Voldoende fiets, wandel, ruiter- en mountainbikepaden zijn van belang.

AMBITIE

- Inzet op lokale breedtesportevenementen van sportverenigingen, Sportaal of onderwijs. Deze evenementen zijn voor en door inwoners georganiseerd en dragen bij aan het in beweging krijgen en houden van mensen.
- De nieuwe Subsidieverordening evenementen Enschede 2025 | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl) biedt, naast de grote topsportevenementen, ook volop kansen hiertoe. Hiermee ondersteunen we lokale initiatieven die inwoners inspireren, aanzetten tot sporten, lid worden van een vereniging, een nieuwe sport promoten of een uniek evenement organiseren. De regeling gaat op 1 oktober 2024 open, voor evenementen vanaf 1 januari 2025. In deze regeling zijn middelen vastgelegd voor de komende 4 jaar.

UITVOERINGSREGELS VASTLEGGEN VOOR SPORTACCOMMODATIES

Een zeer groot deel van het gemeentelijk sportbudget - ruim 10 miljoen euro - wordt besteed aan het beheer, onderhoud, renovatie en exploitatie van sportaccommodaties. Het huidig sportaccommodatiebeleid is versnipperd, op diverse plaatsen binnen de gemeente en niet in één overzichtelijk document vastgelegd. Ook is niet altijd even duidelijk wie waar verantwoordelijk voor is. Daarom is behoefte aan een een duidelijk set uitvoeringregels voor sportaccommodaties. In deze nota nemen we op hoe we het proces daarover inrichten. Gebaseerd op het rapport van onderzoeksbureau Synarchis die uitgebreid onderzoek heeft gedaan naar de huidige situatie in Enschede. Synarchis geeft advies en een afwegingskader mee hoe om te gaan met de inzet van middelen in relatie tot sportaccommodaties. Hiermee hebben we een instrument in handen om objectief vast te kunnen stellen waar we al dan niet een tekort of overschot aan sportaccommodaties hebben. Met deze methodiek kunnen we inzichtelijk maken waar we wat nodig hebben aan sportvoorzieningen. In bijlage 5 zijn deze spelregels opgenomen.

ANALYSE CAPACITEIT BINNENSPORT

Verenigingen hebben behoefte aan accommodaties die voldoen aan de eisen van deze tijd. De accommodaties moeten schoon, veilig, passend en betaalbaar zijn om geschikte ruimte te bieden voor de activiteiten en bijeenkomsten van de vereniging of school. Dit blijkt ook uit de verenigingsmonitor 2024. Door de grote druk op de bezetting van sporthallen kan Sportaal niet voldoen aan de vraag naar sporthalbehoefte. Mede hierdoor ontstaan wachtlijsten bij verenigingen voor nieuwe leden.

In november 2022 heeft Mulier-Instituut[10] een onderzoek gedaan naar vraag en aanbod sportaccommodaties in Enschede. Synarchis[11] heeft hierop het afgelopen jaar een verdiepende lokale analyse gedaan met als belangrijkste bevindingen:

- Vooral behoefte aan sporthal
- Behoefte aan meer geclusterd gebruik
- Locatie voor veel sporthalgebruikers minder van belang
- Uitbreiding van 5 naar 7 sporthallen wenselijk
- Geen uitbreiding sportzalen nodig (functie voor turnverenigingen)
- Geen uitbreiding gymzalen nodig

[10] Ruimte voor georganiseerde sport in Enschede, een vraag- en aanbodanalyse van binnen- en buitensportaccommodaties 2022-2040, Mulier november 2022.
[11] Deelrapportage sportaccommodatiebeleid onderdeel 1: vraag en aanbod, Synarchis, december 2024

CONCLUSIE BINNENSPORTVOORZIENINGEN

Op basis van beide onderzoeken is berekend dat de behoefte aan sporthallen in Enschede vanuit de sportverenigingen uitkomt op 1 hal per 22.500 inwoners (exclusief de studentenpopulatie). Dit vraagt om uitbreiding van het aantal sporthallen van 5 naar 7. Hierdoor zou er voldoende capaciteit moeten zijn bij een groei naar 157.500 inwoners (exclusief de studentenpopulatie) en gaan we uit van multifunctioneel gebruik van accommodaties. We steken vooralsnog in op uitbreiding van 1 sporthal in combinatie met een onderwijsinstelling of een andere partij.

ANALYSE CAPACITEIT VOETBALSPORT - BUITENSPORT

Voor de voetbalsport is voorafgaand aan de clusteringsopgave sportparken in 2020 een uitgebreide analyse gedaan op vraag en aanbod van voetbalvelden[12] met het inzicht dat bij voetbalverenigingen grote verschillen bestaan. Enerzijds een overcapaciteit bij veelal kleine verenigingen, anderzijds een ondercapaciteit bij grote verenigingen. In april 2023 is een raadsbesluit genomen om 5 sportparken af te stoten en een aantal verenigingen te clusteren op 4 sportparken[13]. Het traject van clustering leidt tot een flinke vermindering van het aantal voetbalvelden. Hiermee is een overcapaciteit van het aantal velden, van met name bij kleine verenigingen, gesaneerd.

De verenigingen met ondercapaciteit zijn in het clusteringstraject niet meegenomen maar zijn voor de totale analyse vraag en aanbod voetbalvelden wel van belang. Synarchis heeft in de verdiepende analyse voor alle locaties die behouden blijven de verhouding tussen vraag en aanbod in beeld gebracht. Zij hebben de benodigde veldcapaciteit per locatie berekend op basis van het actuele aantal teams van de verenigingen in het sportjaar 2024-2025 en de beschikbare velden (huidige aantal en huidige type) per locatie. Bij de clusterlocaties is uitgegaan van een situatie waarbij de verhuizing van de verenigingen naar deze locaties is gerealiseerd.

Er is met name een tekort aan wedstrijdcapaciteit. Dit doet zich uitsluitend voor op de zaterdag. Dan spelen de meeste teams competitie. Landelijk is er al jaren sprake van een verschuiving van wedstrijden van seniorenteams van de zondag naar de zaterdag. Dit speelt ook in Enschede. In combinatie met groei van het aantal voetballers heeft dit in de periode 2021 tot 2024 geleid tot een toename van het aantal teams dat op zaterdag competitie speelt met 75 (20%). Voor een uitgebreide analyse verwijzen we naar het eerder genoemde rapport van Synarchis.

[12] Onderzoeksrapportage clusteringsopgave sportparken gemeente Enschede, Stadium Concultancy, september 2020

[13] De sportparken Diekman-west, Bultserve, Horstlindelaan, Horstmanpark en Zuidesmarkerondweg sluiten. Clusterlocaties zijn Diekman-oost, Schreurserve, Enschede-Zuid en Ekersdijk.

ANALYSE SYNARCHIS BUITENSPORTEN

SPORT	ANALYSE CAPACITEIT
Hockey	Een tekort van 1 veld tot 2040 bij PW
Tennis	Voldoende tennisbanen tot 2040 bij goede spreiding van leden
Padel	Er is een tekort van circa 4 outdoor padelbanen. De behoefte aan padelbanen blijft naar verwachting stijgen. In de periode tot 2040 is er naar verwachting een groei met nog eens 17 outdoor banen nodig.
Honk- en softbal	Voldoende capaciteit tot 2040
American Football	Voldoende capaciteit tot 2040
Rugby	Voldoende capaciteit tot 2040
Korfbal	Voldoende capaciteit tot 2040
Atletiek	Voldoende capaciteit tot 2040

BEWEGINGSONDERWIJS

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht als het om bewegingsonderwijs: zorgdragen voor een ruimte voor het onderwijs in lichamelijke oefening. Dit betekent dat de gemeente wettelijk verantwoordelijk is dat leerlingen uit het primair en speciaal (voortgezet) onderwijs bewegingsonderwijs krijgen in een sportaccommodatie. We zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw gymzalen PO, VO en S(V)O en voldoende capaciteit conform de verordening onderwijshuisvesting. Het aanbod aan gymnastieklokalen is voldoende om te kunnen voldoen aan de huisvestingsplicht van de gemeente.

In de praktijk stelt de gemeente meer ruimte voor het bewegingsonderwijs ter beschikking dan wettelijk verplicht. Omdat soms meer groepen geformeerd worden dan op basis van de normen of een vakleerkracht wordt ingezet voor de kleuters.

UITGANGSPUNTEN VOOR SPORTACCOMMODATIES

We willen ruimte bieden voor een diversiteit aan sporten. De gemeente ziet het als haar taak en verantwoordelijkheid om te zorgen voor kwalitatief goede en voldoende sportvoorzieningen in Enschede op breedtesportniveau. We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

- Verenigingen kunnen op een locatie sporten die passend is voor hun sport.
- Sportaccommodaties zijn open, toegankelijk en bereikbaar voor alle inwoners
- Efficiënt en multifunctioneel gebruik en bezetting van sportlocaties door combinatie van onderwijs en/of sportverenigingen, met moderne inrichting van sportruimtes gebaseerd op veelzijdig bewegen.
- Zo min mogelijk solitair bouwen.
- Binnensportvoorzieningen dichtbij scholen in de wijk en verspreid over de stad.
- Gemeentelijke sportlocaties zijn duurzaam en toekomstbestendig conform het beleidskader Vastgoed 2021
- Primair wordt uitgegaan van renovatie bij gymzalen (vernieuwbouw) waar mogelijk zoeken we de combinatie met verenigingsport
- Om de betaalbaarheid van sport te waarborgen, kunnen verenigingen en inwoners van Enschede tegen maatschappelijk tarief de accommodaties huren.
- Daar waar mogelijk faciliteren en ondersteunen van sportverenigingen op niet-gemeentelijke sportparken.
- We gebruiken de uitvoeringsregels binnensport om afwegingen te kunnen maken bij de actuele en toekomstige huisvestingsvraagstukken voor de sport.
- We gebruiken de uitvoeringsregels voetbalsport – buitensport om afwegingen te kunnen maken bij actuele en toekomstige capaciteit- en functionaliteitsvraagstukken.

AMBITIE

Onze overall ambitie voor sportaccommodaties is te zorgen dat er in 2028 voldoende en goed onderhouden sportaccommodaties zijn waardoor er geen (structurele) knelpunten in de verhuur bestaan. Enschede heeft een divers aanbod accommodaties die efficiënt gebruikt worden. Als het gaat om de gemeentelijke sportaccommodaties vertaalt zich dit in de volgende ambities:

- Blijven investeren in sportvoorzieningen voor de breedtesport.
- De bereikbaarheid en beschikbaarheid van binnensport-accommodaties voor alle inwoners van Enschede zo hoog mogelijk te laten zijn.
- Uitbreiding met 2 sporthallen waarvan een (talenten) sporthal in samenwerking met onderwijshuisvesting en Stedelijk Lyceum Zuid op Diekman-West in de periode 2025-2030.
- Voortzetting en afronding van Clustering van sportverenigingen en efficiënter gebruik van sportparken door realisatie van 2 multifunctionele sportparken: Enschede-Zuid en Schreurserve met duurzame toekomstbestendige voorzieningen en met een moderne uitstraling.[14]
- Faciliteren van de verhuizing van SV Sportlust naar GVV Eilermark.
- Afronding herinrichting van Diekman-Oost.
- Zorgen voor een duurzame en meerjarige exploitatie van de ijsbaan Twente door een externe partij.
- Uitvoering van de Zwembadvisie Enschede 2021-2050.

ZWEMBAD EN IJSBAAN

In een waterrijk land als Nederland is een goede zwemvaardigheid van onze inwoners van groot belang. Dit hebben we onderstreept met de zwemvisie 2021- 2050 vastgesteld op 9 oktober 2017 en daarmee is ook het beleid van het zwembad vastgesteld. Met de bouw van het nieuwe zwembad op Diekman-west voeren we de zwemvisie uit. De opening van het nieuwe zwembad staat gepland voor 2026. Op 9 oktober 2023 is in de raad besloten om de exploitatie van de ijsbaan meerjarig voort te zetten voor een periode van 10 jaar met mogelijkheid tot verlenging van 2x 5 jaar. Hiervoor loopt een aanbestedingsprocedure waarvan in februari 2025 de nieuwe exploitant bekend is.

[14] In het kader van de clustering zetten we in op 2 multifunctionele sportaccommodaties waarin meerdere verenigingen gaan gebruiken.

4. FINANCIËLE VERTALING

4.1 SPELEN EN UITDAGENDE OPENBARE RUIMTE

BESTAAND BELEID MET DEKKING

We hebben op dit moment beperkte middelen voor onderhoud en vervanging van speeltoestellen. Dit is voor 2025 als volgt opgebouwd: we hebben jaarlijks ongeveer 350.000 euro voor het uitvoeren van veiligheidsinspecties van alle speeltoestellen en het onderhouden van de speeltoestellen. Kleine reparaties horen daar ook bij. Voor vervanging van speeltoestellen maken we gebruik van het budget van ongeveer 800.000 euro investeringsbudget per jaar dat beschikbaar is voor vervangingsinvesteringen in groen én spelen. Dit is dus geen geoormerkt budget voor alleen spelen. De praktijkervaring van de afgelopen jaren is dat ongeveer 75% van dit investeringsbudget nodig is voor vervanging van en investering in groen/bomen.

BESTAAND BELEID ZONDER DEKKING – O&O KNELPUNT

Uit berekening van de daadwerkelijk benodigde middelen voor onderhoud en vervanging van de bestaande speel- en sportvoorzieningen blijkt dat de huidige beschikbare middelen lang niet voldoende zijn om het areaal in stand te houden en te blijven voldoen aan het warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. Bij de zomernota 2024 zijn hiervoor incidenteel aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor 2025 en 2026.

Om deze middelen daadwerkelijk in te kunnen zetten om speel- en sporttoestellen te vervangen moet deze reeks na 2026 omgezet worden in een structurele reeks (=O&O). Dit is nodig omdat de investeringen leiden tot kapitaallasten die ieder jaar terugkomen. Als we alleen incidentele middelen hebben, kunnen we dus alsnog niet investeren.

BELEIDSWENSEN ZONDER DEKKING

Voor doorvoering van het nieuwe beleid dat omschreven staat in deze beleidsnota "Samen spelen, samen sporten" zijn nog extra middelen nodig. Op basis van de huidige inzichten is door het externe bureau berekend dat we bovenop het knelpunt (bestaand beleid zonder dekking) nog een jaarlijks bedrag van 55.265 euro in 2025 oplopend naar 194.657 euro in 2040 nodig hebben. Bij deze berekening is er vanuit gegaan dat het vervangen van de speeltoestellen en het doorvoeren van het nieuwe beleid over een periode van 15 jaar wordt uitgevoerd. Dit bedrag vragen we nu nog niet aan, omdat er veel onzekerheden in zitten. Na het opstellen van de buurtplannen in 2027 zullen we evalueren en u een voorstel aanbieden voor de benodigde financiële middelen voor uitvoering van het gehele beleid.

4.2 SPORT

De genoemde sportambities in deze nota worden waar mogelijk binnen de bestaande begroting uitgewerkt. Voor een groot aantal ambities en activiteiten die we nu al uitvoeren zijn middelen beschikbaar en opgenomen in de gemeentebegroting. Een deel hiervan zit in de exploitatiebijdrage aan Sportaal en een deel zit in de subsidiegelden. Hierbij maken we voor een deel gebruik van externe subsidies van het Rijk zoals de SPUK- GALA die we inzetten voor sportstimulering en BRC gelden. Daarnaast zijn ambities opgevoerd waarvoor (nog) geen dekking is maar waarvoor wel een reservering is opgenomen in de investeringsagenda en de zomernota 2024.
Dit betreft de clusteringsopgave voor sportparken. Hiervoor zal een apart raadsvoorstel aan de raad worden voorgelegd om het benodigde krediet op te halen. Voor de nieuwe ambities en beleidswensen is voor een deel geld beschikbaar in de begroting. Dit betreft evenementen voor breedtesport. Voor de overige ambities die extra middelen vragen, het gaat dan met name om uitbreiding van binnensportlocaties, zullen we via de zomernota 2025 e.v. middelen moeten ophalen. Als daarvoor een reservering in de zomernota wordt gemaakt, volgt een voorstel naar de Raad om het benodigde krediet op te halen.

BESTAAND BELEID MET DEKKING

ACTIE	KOSTEN STRUCTUREEL IN EURO'S VANAF 2025	DEKKING	OPMERKINGEN
Sportstimulering en verenigings-ondersteuning uitgevoerd door Sportaal	€ 1.039.747	Begroting	
Beheer en onderhoud Sportaccommodaties	€ 8.936.000 € 1.000.000	In begroting SBS In begroting OHV	Exploitatiebijdrage Sportaal. Bijdrage beheer en onderhoud gymzalen
Ondersteuning breedtesportevenementen 3.7.	2025: € 45.000 2026: € 60.000 2027: € 75.000 2028: € 75.000	Subsidie evenementen op de begroting	Via de Subsidieverordening Evenementen is een bedrag van € 255.000 beschikbaar voor 4 jaar voor kleinschalige (breedte)sport evenementen

Toelichting:

De middelen voor de opdracht sportstimulering aan Sportaal zijn gedekt in de sportbegroting. Daarnaast ontvangt Sportaal jaarlijks een exploitatiebijdrage voor het beheer en onderhoud van alle gemeentelijke sportaccommodaties. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

BESTAAND BELEID MET TIJDELIJKE DEKKING

ACTIE	KOSTEN STRUCTUREEL IN EURO'S VANAF 2025 TOT EN MET 2026	DEKKING	OPMERKINGEN
Sportstimulering en verenigings-ondersteuning uitgevoerd door Sportaal	2026: € 537.000	SPUK-GALA: BRC	Onzekerheid over SPUK GALA na 2026
Sportaal sportakkoord II Uitvoeringsbudget Sportaal	€ 80.000	SPUK-GALA Sportakkoord II	Onzekerheid over SPUK-GALA na 2026

Toelichting:

Een klein deel van de sportstimuleringsactiviteiten wordt op dit moment vanuit SPUK-GALA gelden valpreventie gefinancierd. Ook het werkbudget van Sportaal (sportakkoord II) en een deel van de loonkosten van combifunctionarissen werkzaam bij Sportaal worden vanuit verschillende SPUK-GALA pijlers betaald. Het bedrag werkbudget voor sportaal wordt per jaar in overleg bepaald op basis van behoefte en beschikbare middelen GALA-middelen komen van het rijk en zijn in ieder geval tot 2026 beschikbaar. Daarna zijn een deel van deze middelen structureel, maar kunnen er wel wijzigingen in de financiering optreden. Ook is nu nog niet zeker wat het beleid van de landelijke Regering op dit gebied wordt. Als hierdoor wijzingen in beleid nodig zijn zal de Raad hierover worden geïnformeerd.

Het bedrag dat Sportaal ontvangt voor personeel dat via de Brede Regeling Combinatiefuncties is een Rijksbijdrage vanuit SPUK-GALA BRC. Dit is een subsidie en het bedrag dat een organisatie ontvangt is afhankelijk van het aantal fte en kan daardoor stijgen of dalen. Tevens is de subsidieverordening waaruit deze middelen worden verstrekt op 9 december herzien. Hierin is ook het maximumbedrag per subsidie veranderd.

BESTAAND BELEID: WAAR NOG ACTIE MOET WORDEN ONDERNOMEN VOOR DEKKING

ACTIE	KOSTEN EENMALIG	KOSTEN STRUCTUREEL VANAF 2027	DEKKING	OPMERKINGEN
Clustering van sportparken 3.8	€ 1,867 miljoen € 1 miljoen	€ 393.000 geraamd bedrag vanaf 2027	Gereserveerd in investeringsagenda 2024 en zomernota 2024	Krediet aanvraag via apart raadsvoorstel
MFSA Enschede-Zuid MFSA Schreurserve Verhuizing SV Sportlust naar GVV Eilermark				

Toelichting:

In de raadsvergadering van 15 juli 2024 is de geactualiseerde investeringsagenda 2024 vastgesteld. Hierin is een bedrag gereserveerd van voor de realisatie van de clustering van sportverenigingen op een drietal sportparken. Om het benodigde krediet op te halen, naar verwachting voorjaar 2025, wordt op basis van het opgestelde haalbaarheidsonderzoek een apart voorstel aan de Raad voorgelegd. Daarnaast is voor de structurele jaarlijkse kapitaallasten van alleen de twee nieuwe gebouwen een geraamd bedrag van 393.000 euro vanaf 2027 opgenomen in de zomernota 2024.

BELEIDSWENSEN MET DEKKING

ACTIE	KOSTEN STRUCTUREEL JAARLIJKS IN EURO'S VANAF 2025	VOORGESTELDE DEKKING	OPMERKINGEN
Ondersteuning van talentontwikkeling en trainingscentra 3.6.	Subsidieplafond van € 50.000 euro voor het jaar 2025	Subsidie sportverenigingen op begroting	Dit bedrag wordt afgetrokken van het beschikbare bedrag voor subsidies voor sportverenigingen
Subsidie sportverenigingen	Subsidieplafond € 766.000 min het beschikbare bedrag voor ondersteuning van talentontwikkeling en trainingscentra.	Subsidie sportverenigingen op begroting	

Toelichting:

De subsidieverordening Sport wordt in 2025 herzien. Er is jaarlijks een bedrag beschikbaar van766.000 euro. Als de Raad instemt met de beleidseuze voor ondersteuning van talentontwikkeling en talenttrainingscentra beschreven in 3.6 zal dit bedrag anders worden ingezet. De nieuwe subsidieverordening bevat onder andere een hoofdstuk waarin sportorganisaties die zich bezighouden met het trainen van talent een tegemoetkoming kunnen krijgen in de meerkosten die hieraan verbonden zijn. Het bedrag wat hiervoor nodig is en beschikbaar komt wordt gedekt uit het budget dat in de begroting beschikbaar is voor subsidies aan sportverenigingen. Het totale bedrag dat voor sportsubsidie beschikbaar is blijft gelijk wordt alleen anders verdeeld.

BELEIDSWENSEN ZONDER DEKKING

ACTIE	KOSTEN STRUCTUREEL JAARLIJKS IN EURO'S VANAF 2025	VOORGESTELDE DEKKING	OPMERKINGEN
Uitbreiding van een extra sporthal in samenwerking met onderwijsinstelling	Nader te bepalen. Afhankelijk van wanneer de sporthal gerealiseerd wordt en voor welk type sporthal gekozen wordt. Vanaf realisatiejaar gaan de structurele kosten lopen.	Nader te bepalen, eerste haalbaarheid en kostenraming moet worden meegewogen bij de zomernota 2025.	De kosten voor een extra sporthal ramen we op een bedrag van tussen de 3 en 10 miljoen afhankelijk van het type sporthal en de inrichting daarvan.

Toelichting:

Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven is er een zeer sterke wens dan wel noodzaak tot uitbreiding van het aantal sporthallen in Enschede. Dit wordt nog eens bevestigd door de conclusies in het rapport van Synarchis, die aangeeft dat er twee extra sporthallen in Enschede wenselijk zijn. Het opgenomen beleidskader vraagt om actie op het gebied van sportaccommodaties. In de discussienota Sport, bewegen en spelen hebben wij een aantal mogelijkheden geschetst voor uitbreiding. De raad heeft de voorkeur uitgesproken voor nieuwbouw in combinatie onderwijs of een andere partner. Hiervoor zijn nu geen middelen beschikbaar. De geraamde kosten voor de uitbreiding van sporthallen bedragen tussen de 3 miljoen en de 10 miljoen per sporthal, afhankelijk van het te kiezen scenario en al dan niet in combinatie met een onderwijsinstelling. In 2025 en/of in 2026 brengen we een voorstel naar de raad met de financiële consequenties. Bij de zomernota 2025 zullen we deze middelen opvoeren zodat er een integrale afweging gemaakt kan worden.

5. UITVOERINGSAGENDA 2025-2028

Deze beleidsnota Bewegen, spelen en sporten vormt het kader voor de uitvoeringsagenda voor de komende jaren. We geven verdere invulling aan de doelstellingen zoals die zijn opgenomen in deze nota. De manier waarop we deze acties uitvoeren doen we samen met de inwoners, sport- en beweegaanbieders en Sportaal.

ACTIE	OMSCHRIJVING HOE EN WAT	WAT HEBBEN WE NODIG	PLANNING START VAN DE ACTIE
HOOFDSTUK 2. SPELEN EN UITDAGENDE OPENBARE RUIMTE			
De buurtplannen voor spelen en uitdagende openbare ruimte samen uitwerken	Na vaststelling door de gemeenteraad werken we het beleid per buurt uit in concrete buurtplannen. Waarbij we de beleidskaders en uitgangspunten vertalen naar de buurt. Dit doen we samen met inwoners, organisaties en ondernemers. Dit doen we de komende jaren buurt voor buurt. In paragraaf 2.2 staat omschreven hoe we dit doen. Het opstellen van een plan voor een buurt wil nog niet zeggen dat we ook daadwerkelijk de inrichting van de buurt al gaan aanpakken. Dit is afhankelijk van bijvoorbeeld de financiële middelen die beschikbaar zijn vanuit de gemeente (zie hoofdstuk financiën), subsidies of bijdragen van derden. Natuurlijk werken we bij het vervangen van speeltoestellen al wel volgens het nieuwe beleid. Ook als er in een buurt nog geen gesprek is geweest over het invoeren van het beleid.	▪ Ambtelijke inzet intern vanuit de bestaande organisatie. ▪ Middelen voor uitwerking buurtplannen. ▪ Inzet van instellingen, ondernemers en wijk- en dorpsorganisaties in de buurten.	2025, 2026 en 2027

ACTIE	OMSCHRIJVING HOE EN WAT	WAT HEBBEN WE NODIG	PLANNING START VAN DE ACTIE
Buurtplannen en beleid doorvoeren in bestaande leefomgeving en bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.	Het beleid met de bijbehorende kaders en normeringen voeren we gefaseerd door. Dat wil zeggen: **Bestaande openbare ruimte:** ▪ In de bestaande openbare ruimte werken we bij reguliere vervanging van toestellen of bijvoorbeeld bij initiatieven van inwoners/ derden zo veel mogelijk vanuit dit nieuwe beleid. We gaan dit nu nog niet zelfstandig grootschalig vanuit spelen versneld doorvoeren. ▪ Als alle buurtplannen gereed zijn komen we bij de gemeenteraad terug met een actualisatievoorstel voor de benodigde middelen voor uitvoering en eventuele opties om de doorvoering van het beleid te versnellen in de bestaande ruimte. Dit omdat we dan ook een beter inzicht hebben in de daadwerkelijk benodigde aanpassingen in de openbare ruimte, de kosten daarvan en in wat derden hieraan bijdragen. **Bij nieuwe ontwikkeling:** We werken gelijk conform het nieuwe beleid (de beleidskaders en normen) bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Denk dan aan: ▪ Gebiedsgerichte aanpakken vanuit het bovenliggende "Beleidskader Gezond Enschede". Of andere grootschaligere gebiedsaanpakken en -ontwikkelingen. ▪ Bij grotere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals nieuwbouwprojecten en grootschalige herinrichtingen en projecten vanuit de stedelijke investeringsagenda.	Middelen vanuit bestaande AD en vervangingsmiddelen spelen of vanuit subsidies/ fondsen voor de bestaande openbare ruimte. Middelen voor uitvoering beleid en de uitvoering van de buurtplannen. (zie hoofdstuk 4 financiën) De investering als onderdeel van de ontwikkeling/ het project bij nieuwe ontwikkelingen.	Vanaf vaststelling beleid.

ACTIE	OMSCHRIJVING HOE EN WAT	WAT HEBBEN WE NODIG	PLANNING START VAN DE ACTIE
Versterken recreatieve routes	Binnen de regio Twente hebben we een fijnmazig netwerk van recreatieve routes voor fietsen, wandelen, paardrijden en MTB-en. Het beheer van het gehele netwerk (denk aan de routeborden) is onder gebracht bij het Recreatieschap. Als gemeente hebben we de ambitie om dit netwerk te versterken vanuit verschillende beleidsdoelen zoals gezondheid en bewegen, erfgoed, natuurontwikkeling, mobiliteit en toerisme en recreatie. Samen met stakeholders hebben we alle kansen geïnventariseerd en op een (digitale) kaart gezet. Vanuit deze kansen hebben we een keuze gemaakt uit een aantal categorieën: ▪ Projecten die we op de korte termijn (2025) kunnen uitvoeren met een relatieve geringe gemeentelijke investering ▪ Projecten voor de middellange termijn die echt een verschil gaan maken op de thema's of waarvoor de urgentie hoog is. En als gemeente actief mee aan de slag gaan. ▪ Overige projecten waar we nu niet actief mee aan de slag gaan maar als kans zien bij(gebieds)ontwikkelingen die plaats gaan vinden. ▪ De kaart wordt jaarlijks geactualiseerd, waarmee ook prioriteiten kunnen schuiven en nieuwe kansen kunnen worden toegevoegd.	Voor 2025 kijken we of binnen bestaande budgetten nog ruimte is voor de uitvoering van de korte termijn projecten. Het gaat om een bedrag van ca. 150.000 euro Voor de urgente/ wenselijke projecten waarop we actief willen sturen gaan we in de zomernota een wens voor middelen opnemen.	2024 - 2028

ACTIE	OMSCHRIJVING HOE EN WAT	WAT HEBBEN WE NODIG	PLANNING START VAN DE ACTIE
HOOFDSTUK 3 SPORTEN			
SPORTSTIMULERING			
Evalueren en opstellen opdracht Sportaal vanaf 2026	Opdracht formuleren evaluatieproces Sportaal Duidelijkheid over GALA-middelen na 2026	Eventueel een onafhankelijke partij.	2025 - 2026
SPORT EN BEWEGEN BEREIKBAAR VOOR IEDEREEN			
Aangepast en passend sporten	Evalueren uniek sporten materiaal uitleen Regionaal beleid inclusieve sport		2025
Inclusief sporten	Regionaal beleid inclusieve sport opstellen en uitvoeren	Samenwerking met 14 Twentse Gemeenten	2025
GEORGANISEERD SPORTEN			
Opstellen van nieuwe subsidieverordening sport	Voorbereiding van raadsvoorstel Inzet participatietraject met Sportaal en vertegenwoordiging van sportverenigingen	Prioritering aanpassing subsidieverordening. Participatie sportverenigingen	2025
Uitwerken beleid veilig sportklimaat en coördinatie	Inzet sportbeleid en coördinator VSK Sportaal	Samenwerking met 14 Twentse Gemeenten	2025
Evalueren behoefte POS loket	Gesprek aangaan over betaalbaarheid van sport	Inzet van Sportaal en medewerking ondernemende sportaanbieders	2025

ACTIE	OMSCHRIJVING HOE EN WAT	WAT HEBBEN WE NODIG	PLANNING START VAN DE ACTIE
TALENTONTWIKKELING EN TOPSPORT			
Onderzoeken of (talenten) sporthal haalbaar is bij Stedelijk Lyceum	Nader te bepalen, zie ook onder Sportaccommodatie/ haalbaarheid extra sporthal	Samenwerking met HSL en Onderwijshuisvesting	2025
Talentsubsidie verwerken in subsidie verordening	Raadsvoorstel voorbereiden	Zie ook actie onder sportaccommodatie	2025
Uitvoering geven aan de regionale visie op talent ontwikkeling	Opstellen van een regionale aanpak	Samenwerking met 14 Twentse gemeenten	2025
BREEDTESPORTEVENEMENTEN			
Evalueren onderdeel breedtesport evenementen in de evenementenverordening		Inzet van collega's van cultuur, sportaal en betrokken sportverenigingen	2027 - 2028
SPORTACCOMMODATIES			
Haalbaarheid extra sporthal onderzoeken	Voorbereiding raadsvoorstel	Financiële middelen om sporthal te realiseren. Inbrengen bij zomernota 2025 of 2026 Medewerking van OH Medewerking van Stedelijk Lyceum Zuid/ Tiemeister	1e kwartaal 2025
Renovatie Deppenbroek hal	Uitwerken van meest gewenste en financieel haalbare variant.	Structurele financiële middelen bij vergroting van de hal Medewerking van VBE Medewerking van Sportaal	2e kwartaal 2025

ACTIE	OMSCHRIJVING HOE EN WAT	WAT HEBBEN WE NODIG	PLANNING START VAN DE ACTIE
SPORTACCOMMODATIES			
Uitwerking realisatie van 2 MFSA's	Opstellen van raadsvoorstel en financiële businesscase Verhuizing van SV Sportlust naar Eilermark verder uitwerken in raadsvoorstel	Inzet van Projectgroep Clustering Beschikbaar stellen van de benodigde financiële middelen vanuit de Investeringsagenda Medewerking van de voetbalverenigingen	2025
Evalueren en opstellen opdracht Sportaal beheer en exploitatie sportaccommodaties	Inhuren van externe partij die ons begeleidt in de evaluatie. Opdracht formuleren voor de evaluatie	Inzet van externe partij	2026
IJsbaan voortzetting aanbesteding voor 10 jaar	Aanbestedingstraject afronden en overeenkomst sluiten met nieuwe exploitant	Inzet van Projectteam IJsbaan	1e kwartaal 2025

GEMEENTE ENSCHEDE

Concept & teksten Gemeente Enschede

Onderdeel spelen teksten en afbeeldingen i.s.m. OBB spelmakers + ruimtedenkers

Onderdeel sportaccommodaties teksten i.s.m. Synarchis

Datum December 2024

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

ENSCHEDE